



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET  
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||  
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

**Binsfeld, Peter**

**Avgvstae Trevirorum**

**VD16 B 5530**

Tractatus Quaestionis, An Fides Sit Habenda Maleficorum Confeßioni?

**urn:nbn:de:hbz:466:1-41113**

# TRACTATUS QVÆSTIONIS,

AN FIDES SIT HABENDA  
*Maleficorum Confessioni?*

**P**RO intelligentia sensus quæstionis cognoscendum est, maleficos confiteri, se quædam opera fecisse, & damna intulisse, quæ facultatem humanæ naturæ, ingenijq; nostri captum superare videntur: quare à multis, qui rerum naturas suo cerebro, & non veris fundamentis metiuntur, somnia & meræ phantasiæ creduntur. Deinde malefici de se confessi, de alijs confitentur, eosque tanquam criminis participes denunciant. Duo ergo membra quæstionis pertractanda erunt. Primum, præsuppositis aliquot præludijs, quæ vniuersæ materiæ aliquod lumen cognitionis adferant, resoluet veritatem operum mirabilium, quæ fatentur se fecisse & facere. Secundum, in quo nodus difficultatis consistit, aperiet, an maleficorum confessioni contra socios & participes criminis aliquid fidei tribuendum, & quantum in ordine ad torturam: per decursum dubijs incidentibus satisfiet, & tandem argumenta in oppositum dissoluentur.

*Diviso opus  
vis.*

A

I. Præ-



Maleficia fieri certū esse.

I. Præludium. Certissimum est, & nulla ratione dubitandum, maleficia propriè dicta, siue opera diabolica, mediâte hominum auxilio, in rerum natura fieri, & hoc secundum sacras literas, canones, leges ciuiles, & rectam rationem.

Maleficij varie significatiues.

Dictum (maleficia propriè dicta) quia apud antiquiores Iuris peritos & leges, maleficium generaliter accipitur pro omni crimine, hîc autem sumitur pro opere malo ope diabolica perfecto, singulari modo, & ad singularem effectum.

Probatum nunc Præludium, Exod. 22. Maleficos non patieris viuere, Leuit. 19. Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini, vt polluamini per eos: & c. 20. Vir siue mulier, in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit spiritus, morte moriantur, lapidibus obruent eos. Deut. 18. Nec inueniatur in te, qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia, atq; auguria, nec sit maleficus aut incantator, neq; qui Pythones consulat, nec diuinos. Omnia enim hæc abominatur Dominus, & propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. In iure Canonico, in titulo de frigidis & maleficiatis, & 26. per totam questionem. & 33. q. 1. cap. si per sortiarias. In iure Ciuili, C. de maleficis & mathematicis. Hinc argumentum firmissimum sumitur: cur enim sacræ literæ tam seuerè maleficia, incantationes, & opera magica damnant, si nullius sunt virtutis



MALEFICORVM.

tutis & efficaciam? Cur canones & Pontificum  
 decreta prohibent? Cur leges ciuiles capitales  
 in maleficos & incantatores statuunt pœnas?  
 An fortè istas leges Christiani instituerunt, qui-  
 bus artes magicę puniuntur, secundum quem  
 alium sensum, nisi quod hæc maleficia generi  
 humano pernitiōsa esse non est dubium? Sic  
 enim arguit S. Augustinus lib. 8. de Ciuit. Dei,  
 cap. 19. Veneficia ergo & Magia, non vanum  
 nomen sortita sunt, sed vim quandam possi-  
 dent, vt rectè ait Michael Psellus in lib. de Dę-  
 monibus. Accedit etiam ratio. Reperiuntur  
 aliqui effectus, & reperti sunt in rerum natura  
 vt dare responsa de occultis, ferri peraera ad  
 remotissima loca, &c. qui non possunt referri  
 ad causas naturales, sed Dęmones. De his legendi  
 S. Augustinus lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 17. & 18. & lib.  
 15. cap. 23. & lib. 2. de doctrina Christiana à cap. 20. &  
 lib. 3. de Trinit. à cap. 5. S. Thomas lib. 3. contra Gentiles  
 à cap. 104. S. Bonauent. in 2. sentent. d. 7. & 8. & in 4.  
 d. 34. cum Magistro sentent. Alexander Halen. 2. parte,  
 q. 43. Franciscus Victoria in relectione de arte Magica.  
 Alfonsus à Castro lib. 1. de iusta hæreticorum punitione, à  
 cap. 14. Malleus maleficorum. à par. & alij, qui in pro-  
 gressu allegabuntur.

Ex dicto præludio infero, hæreticum esse,  
 & à fide Christiana alienum, qui cum pertina-  
 cia asserit, maleficia nihil aliud esse quàm so-  
 mnia & imaginationes. Nectalis hæresis noua  
 est, sed antiqua, vt est videndum apud S. Thomam &



Bonauent. in 4. d. 34. & Ioan. à Turrecre. in 33. q. 1. cap.  
 Si perfortiarias. Procedit autem hic error ex alia  
 maiori infidelitate, nempe qua creditur: Dæ-  
 mones non esse, nisi in opinione vulgi. Fuit  
 Democriti, Alexandri, Simplicij, Auerrois, &  
 Aristotelis secundum communiorē senten-  
 tiam, nec non aliorum Peripateticorum opi-  
 nio, nullos esse Dæmones. Putat autem Auerr.  
 in Epistola de Resurrectione, persuasionem &  
 opinionem de existentia Dæmonum inde in-  
 uectam, quod viri sapientes hæc terriculamē-  
 ta commenti fuerint ad arcendos & terrendos  
 improbos à sceleribus, quasi post hanc vitam  
 supersint ultores malorum, quos nos Dæmo-  
 nes appellamus. Huius inuenti Simplicius in  
 libr. de Anima, primum inuentorem tradit  
 fuisse Pythagoram. Et quamuis Augustinus  
 Eugubinus libr. 8. de perenni Philosophia,  
 ca. 26. contendat docere, Aristotelem sensisse  
 Dæmones esse. Communior tamen senten-  
 tia est, secundum Philosophiam Aristote-  
 lis, nullos esse Dæmones, cum nullas nouerit  
 substantias separatas à materia, præter mo-  
 tores orbium, quod in 12. suæ metaphysicæ  
 libro demonstrare contendit. Ex hoc fun-  
 damento originem trahit error Hermetis  
 Trismegisti, & aliorum Philosophorum, refe-  
 rentium omnia opera magica in virtutes &  
 causas naturales. Saducei quoq; vt in Actis A-  
 postolicis apertū est, spiritum & angelum esse  
 nega-



negabant. Hos secuti sunt quidam heretici dicti Dositheani, quos ex Simonis Magi schola prodijisse Theodoretus putat. Horum opinionem impietate plenam adhuc nostro seculo quidam secuti sunt, quos confutat Franciscus Feuardentius lib. 1. aduersus hæreses, in verbo Angeli. Similem errorem Origenes tribuit medicis, tract. 3. in Matth. verba 17. cap. Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur. Primò autem quæramus, ait, quid est, quod sequitur: quia lunaticus est, & malè patitur? Medici loquuntur, quæ volunt; quia nec immundum spiritum arbitrantur, sed corporalem aliquam passionem, & dicunt humida moueri in capite secundum aliquam compassionem ad lumen lunars, quod humidam habet naturam. Nos autem qui Euangelio credimus, dicemus hanc compassionem immundum spiritum operari. Obseruat enim quædam schismata lunæ, & sic operatur, ut ab obseruatione lunæ pati homines mentiantur, & per hoc culpabilem Dæi creaturam ostendat. hæc Origenes. Ad idem accedit, quod Michael Psellus antiquissimus Philosophus Platonius, sed Christianus, in lib. de Dæmonibus refert, se conuersatum cum homine in Chersoneso Græciæ contermina, solitariam vitam agente, cui nomen Marcus erat, qui in primis Dæmonum studijs adhæserat, deinde palinodiam eccinit, verisq; nostris dogmatibus ad-

A 3

hæsit,



hæsit. Cum hoc homine multa contulit de natura Dæmonum, vt ex libro clarum est, & inter cætera de Dæmonum operationibus in arrepticijs & alijs, obijcit Marco in hæc verba: Sed ego, ô Marce, inquam, retentiora quædam sapere nos medicorum sectatores adducunt, asserentes passiones eiusmodi nõ esse effectus Dæmonum, sed humorum, vaporumque, & venti malè sese habentium. Itaq; pharmacis & dieta, & non carminibus incantantium, expiationibusq; curare hæc aggredi solent.

Tum Marcus respondit. Nihil mirum est hæc medicos dicere, qui nihil nouerint præter sensum, sed corporibus tantum incubuerint cognoscendis. Illa fortasse decebat malorum humorum putare incommoda capitis somniferam grauitatem, atque bilis angustias, phrenesis deliramenta, quæ lauacris, potionibusque, vel euacuationibus, vel emplastris sedare consueuerunt. Inspirationes autem, occupationesq; quibus, qui obsessus est, agere nihil potest, non intellectu, non ratione, non phantasia, non sensu. Aliud verò est, quod mouet atque ducit, dicitq; insuper, quæ non nouerit occupatus, & futura non nunquam prædicit: quod inquam pacto dicemus hæc esse erraticas materiæ motiones: A Philosophorum & antiquorum Medicorum falsa & impia opinione non videtur nostris temporibus etiam aliqui Physici esse alieni, qui ferè omnia, quæ Dæmonum

ope



operatione, circa hominem aguntur, vt contingit in energumenis, obsessis, maleficis & incantatoribus, referunt in humores melancholicos, complexionem corruptam, perturbatam phantasiam, aliasq; causas naturales: & fortasse etiam cum superioribus animo verè sentiunt, neq; Dæmones esse, neq; infernum, sed animam simul cum corpore interire, licet verecundia & timore impediti non prodant. Quam impiam doctrinam aliqui etiam Itali medici & physici ex Philosophia quorundam Ethnicorum hauserunt nostris temporibus.

Sit ergo.

2. Præludium. *Fides Catholica firmiter tenet esse Dæmones.*

*Dæmones esse, est fides.*

Probatur Iob 1. Cum venissent filij Dei ante faciem Domini, adsuit etiam inter eos Satan. Leuit. 19. Prohibetur immolatio Dæmonibus fieri, & Deut. 32. & alibi, & in nouo Testamento Christus saepe eiecit à corporibus obsessis Dæmonia, & s. Paulus ad 1 phes 6. ostendit periculosum certamen, quod cum rectoribus tenebrarum habemus.

*Matth. 8. 9.*

*Luc. 9. 11.*

*Marc. 9.*

Si ergo sunt Dæmones, necesse est eos operari, cum non sint otiosi, sed semper circumeant quærentes, quem deuorent.



ad maleficiū  
sua cōiure  
re, & que.

3<sup>o</sup> Præludium. *Vt maleficiū fiat, de quo hīc agimus, tria concurrere necesse est; Diuinam voluntatem permittentem, Diaboli potestatem perficientem atq; instigantem, & hominis malefici voluntatem liberē consentientem.*

Cū enim Deus rerum omnium, quæ cœli terræque ambitu continentur, prima sit causa, Principiumq; mouens, in ipso sumus, viuimus ac mouemur, nec non omnia per ipsum facta sunt, & fiunt, & sine ipso factum est & fit nihil: ideo cuncta diuinæ prouidentię subduntur, vt nec capillus capitis pereat sine ipsius nutu; id quod probat in suorum consolationem, dum ait: *Nonne duo passeres asse veniunt, & vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? Vestrī autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus meliores estis vos. Si ergo Deus noluerit, diabolus cum omni sua potestate nihil poterit in terra nocere hominibus. Permittit autem Deus, hanc Dæmonibus & maleficis potestatem: tum ad manifestandum hominibus altitudinem diuitiarum suæ sapientiæ, & scientiæ, quæ etiam nouit ex malis elicere bonum, tum ad declarandum iustitiam in eos, qui peccant, & non agunt poenitentiam: tum ad cognoscendum, quod illi, qui contempta veritate ad patrem mendacię conuertuntur, iustè decipiantur, & in varios errores perducantur. Dicit quispiam: Quare Deus*

Deus



Deus permittit, vt etiam in sanctos & innocētes diabolus suam exerceat potestatem, vt constat ex historijs Iob, S. Anthonij, Hilarionis, aliorumq; sanctorum Patrum? Certissimum est, quod ratione malitiæ & demeritorum, maior conceditur Dæmonibus potestas in malos, quàm bonos: quia mali meruerunt peccatis subijci tanquã vilissimi serui: à quo enim quis superatus est, eius seruus est. Super bonos autem Dæmon non habet potestatem ad perdendum, sed tantum ad probandum, Iob. 2. *Ecce omnia quæ habet, in manu tua sunt: veruntamen animam ipsius serua.* Et Tob. 12. *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probaret te.* Adhæc Deus Opt. Max. qui suauiter omnia disponit, permittit vt boni aliquando maleficijs afficiantur: partim in argumentum meritorum, quæ augentur ratione tribulationis patienter toleratæ: partim in custodiam humilitatis, dum enim huiusmodi Dæmonis exercitijs se cognoscunt subiectos, humiliatur, cum ignorent, amore nean odio digni sint: partim vt reuocentur ad frugem melioris vitæ, maiori studio & diligentia rebus diuinis, sacramentis mysterijsq; nostræ salutis incumbant, quæ sunt oportuna arma ad euertendas aereas potestates. In horum confirmationem pulchra adferuntur à S. Augustino in Psal. 77. in illum versiculum: *Misit in eos iram indignationis suæ, &c. In filijs diffidentia, inquit, tanquam*

*Quare Deus maleficia permittat.*

*2. Petr. 2o*

A 5

in suis



in suis mancipijs operatur, quemadmodum homines in pecoribus suis: Et illic tamen quantum Dei iusto iudicio finitur. Sed aliud est quādo potestas eius etiam suis sicut ei placet, tractandis maiore potestate prohibetur: aliud quando ei potestas etiam in eos, qui ab illo alieni sunt, datur. Sicut homo de pecore suo pro humano captu facit, quod vult, nec sanè facit, si prohibeatur à potestate maiore. De alieno autem pecore vt faciat, expectat sibi potestatem dari ab illo, cuius est. Ibi ergo potestas, quæ fuerat, prohibetur: hîc autem, quæ non fuerat, tribuitur.

*Demon non plus potest, quàm Deus ei permittit.* 4. Præludium. *Permissioe diuina premissa, Demon operatur tantum, quantum ei conceditur, & non plus.*

Patet in Tob. Ecce in manu tua est: veruntamen animam illius serua. & in Apocal. 20. Angelus catena ligauit Demonem. & in Exod. cap. 7. & 8. Magi Pharaonis serpentes fecerunt, & alia similia, vbi ad Ciniphes, quæ sunt muscæ minutissimæ, ventum est, defecerunt malefici, & dixerunt ad Pharaonem: *Digitus Dei est hic, vt rectè notat S. Augustinus li. 3. de Trinit. cap. 7. & 9.* A bonis etiam angelis, quibus orbis & hominum custodia commissa est, aliquando Dæmones impediuntur, ne possint omnia, quæ cupiunt, in effectum deducere. Quando Dæmonis potestas apud Doctores dicitur ligata ad sensum Scripturæ,  
non



non ita intelligendum, quod per mortem Christi ita sit religatus in infernum, ut non possit ad nos accedere tentationis & vexationis gratia, vsq; ad aduētum Antichristi, quando eius potestas soluetur, ut malè Franciscus Ponzinibius in tractatu de Lamijs & excellentia vtriusq; iuris, num. 56. videtur intelligere. Hoc enim argumento vtitur contra translationem realem. Diabolus ligatus est in inferno: Ergo non potest exire ad tentandum & portandum sagas. Sed hic sensus sapit hæresin, ut probè ostendit Barth. Spin. in Apologia 2. c. 5. contra Ponzinibium, cum sacrę literę contrarium doceant. i. Petr. 5. Aduersarius noster diabolus tanquam leo rugiens circumit, querens, quem deuoret. & Ephes. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitię in cœlestibus. Vbi præmisit Apostolus hæc verba. Induite vos armaturam dei: ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Et Christus Apostolis reliquit potestatem eiiciendi Dæmonia. Tandem experientia compertissimum est, multos in dies vexari, tentari, & non raro possideri à Dæmonibus. Quare non omnes Dæmones sunt ligati in inferno, sed magnus numerus eorum habitat in aere isto caliginoso, iuxta Apostoli Petri doctrinam. De qua re Magister sententiarum &  
Docto-



2 DE CONFSSIONIBVS

Doctores in 2. d. 6. tractant. Et præclare Guilhelmus Parisien. scribit in 2. part. de vniuerso. Cùm doctrina, inquit, Christianorum habeat euidenter in aëris parte caliginosa Dæmones quasi in carcere habitare vsq; ad diem iudicij: quæritur qualiter inde tam liberè exeant, & in multitudinetanta? Aliquando enim totam terram quasi occupasse videntur in templis & statuis, ac receptaculis alijs, in domibus ac penetralibus, limitibusq; agrorum ac syluis, in fontibus atq; fluminibus & locis amœnis, in quibus colebantur & respondebant. Aut ergo paucissimi remanebant in aëre: aut incredibiliter numerosa est multitudo eorum. Vnde videntur liberum habuisse, imo adhuc habere egressum, cùm ad incantationes, inuocationesq; magorum, & Necromanticorum mox veniant. Quid etiam dicam de opere maioris, minorisq; circuli, in quibus tãta eorum multitudo apparet, vbi & quatuor reges eorum à quatuor mundi partibus cum exercitibus suis innumerabilibus venire dicuntur? De exercitibus quoq; nocturnis, quid de fatis ac dominabus nocturnis, quarum principem vocant Abundiam seu Satiam ab abundantia & satietate, quas largiri creduntur domibus, quas frequentant, præsertim à mulieribus, quæ anilibus deliramentis intendunt, cùm hæc omnia maximè maligni spiritus videantur? Quomodo ligati aut incarcerati censentur, qui ita dis-

cur-



currunt? Nam & Euangelium protestatur in vno homine legionem vnam fuisse. Veruntamen ob hæc nullatenus debes de veritate doctrinæ Christianorum præactæ ambigere. Quod si reminiscaris sermonis eius, qui dixit, quod tot legiones in vnoquoq; separatarum ordine substantiarum consistunt, quot sunt personæ in vna legione: videbis in vnoquoq; ordine esse sex millia, & sexcentas, & sexaginta sex legiones. Vnde nequaquam putandum est, quod ad libitum possint seuire in homines. Nec sine permissione prouidentiae creaturis egredi queunt, & nostram habitationem intrare: imò iusto Dei iudicio illudunt, & penas varias infligunt iniquis, in quibus omnibus creatoris intentio sancta & recta est, utpote decor iustitiæ, correctio peccatorum, punitio medicinalis culparum, exercitatio electorum. Hæc Guilielmus. Sed nunc ad propositum reuertamur, alligata est potestas Dæmonis non ita ut tentare non valeat, sed ne tantum tentet, quantum tentare desiderat, ut S. Augustin. lib. 20. cap. 8. de Ciuit. Dei docet, cum ait. Sed alligatio diaboli est, non permittere exercere totam tentationem, quam potest vel vi, vel dolo ad seducendos homines, in partem suam cogendo violenter, fraudulenterue fallendo. Per aduentum CHRISTI & mortem eius ligata est potestas Dæmonis, quia aperta est ianua paradyfi, quæ ante clausa erat.



erat cunctis, & nunc aditus mundis animabus patet ad cælum per redemptionem Saluatoris nostri, & vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia. Non tamen negandum est, quin ex parte tentatorum, Demonis potestas respectu aliquorum magis sit soluta, quam ratione aliorum. Quod S. August. in ser. 197. de temp. qui est sermo secundus de Dominica prima post Trinitatis docet: Ante aduentum Christi, ait, fratres charissimi, solutus erat diabolus: veniens Christus fecit de eo, quod in Euangelio dictum est: Nemo potest intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem. Venit ergo CHRISTVS, & alligauit diabolum. Sed dicet aliquis. Si alligatus est, quare adhuc tantum præualet? Verum est, fratres charissimi, quia multum præualet: sed tepidis & negligentibus, & DEVM in veritate non timentibus dominatur. Alligatus est enim tanquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate coniunxerit. Iam videte fratres, quàm stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates & cupiditates seculi noli coniungere, & ille ad te non præsumet accedere: latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Ex dictis constat

stat



stat maiorem concedi potestatem Dæmoni in peccatores, & maximam in eos, qui maxima crimina commiserunt: cùm gratia DEI, quæ Dæmoni resistit, & ei manus ligat, longe à sceleratis hominibus sit. Quare falsum quoq; est quod Pözinibius arbitratur, Deum non permittere, vt diabolus portet sagas: Cùm omnium iniquorum, maximè tamen maleficorum princeps & caput sit diabolus, & ipsi sint membra eius, qui Deo permittente, potest eos mouere, non est ambigendum, cùm peccata eorum maxima maximè iram Dei prouocent, Deum permittere: qui enim permisit filium suum, in quo nullam vestigium peccati vnquam extitit, à dæmone in montem duci, & ad pinnaculum templi constitui, nec non à membris suis Iudæis flagellari, & crucifigi, quomodo non permittet sceleratos maleficos & magos, vexare & mouere? Prædictæ doctrinæ admodum conforme est, & in sequentibus magis elucescet, quod pro verissimo habeo, in crimine nefando maleficorum & sagarum cõtra quorundam hominum ignorantiam, qui sæpius admirantur, quomodo homines minima data occasione in tam graue & horrendum crimen incidant, maxima crimina antecedere casum. Exempli gratia, vt ex quotidianis maleficorum confessionibus percipimus: mulier ex aliqua desolatione redditur pusillanimis, statim aggreditur eam Dæmon: aut vir aliquam displicentiam



tiam concipit aduersum propriam vxorem;  
 voluptateq; accenditur in aliam, in cuius for-  
 ma se offert mille artifex & vincit. Vel iuuenis  
 aliquis voluit obambulans solus cogitationes  
 in animo turpes de rebus venereis, in prom-  
 ptu apparet traditor in specie formosissimæ  
 fœminæ, & his habitis leuibus occasionibus,  
 Dæmon statim proponit consilium, & pro-  
 mittit quod velit facere voti compotes, si Deo  
 abrenuncient, & castra sua velint sequi, his  
 propositis miseri morem traditori gerunt, de  
 his omnibus exempla plurima sunt in proces-  
 sibus nostrorum iudicum. Dico ergo has le-  
 ues occasiones & causas proximas, quæ Dæ-  
 moni portam aperiunt, multo grauiora pec-  
 cata præsupponere, quæ diuina sic exigente iu-  
 stitia, demeruerunt casum in tam abominabi-  
 le facinus. Quia & diuinis literis, & doctissimo-  
 rum virorum auctoritate comprobatur, quod  
 præcedentia peccata quandoq; sint causa alio-  
 rum. Sic Paulus Rom. i. Quia non probauerunt  
 Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in  
 reprobum sensum, vt faciant ea, quæ non con-  
 ueniunt, & in desideria cordis eorum. Esai. 6.  
 Excæca cor populi huius, & aures eius aggra-  
 ua. Sap. 2. Excæcauit enim eos malitia eorum.  
 Sic etiam in sacris DEVS dicitur excæcare &  
 aggrauare aures, vt videntes non videant, &  
 audientes non intelligant. His accedunt Do-  
 ctiores, S. Gregor. homil. ii. in Ezechielem.

Iustus



Iustus & omnipotens DEVS, eum præcedentibus peccatis irascitur, permittit vt cæca mens etiam in alijs labatur. S. August. in lib. 83. quaestionum. q. 79. S. Thom. 1. 2. q. 79. art. 3. & q. 87. art. 2. & alij alibi. Quare omnes, qui vident, quando diabolus Dei abnegationem proponit, & abrenunciationem eorum, quæ in Baptismo promittuntur, desiderat, (quod Dæmonis negotium sit) necesse est, quod excæcati non videant: quis enim nisi cæcus tam oculis corporis quàm cordis, si audiat sibi proponi Dei abnegationem non exhorrescat? quis tam à mente alienus, si adhuc scintilla veræ lucis irradiet, metu non concutiatur, si tale scelus obijciat? Certum ergo videtur, talia præcessisse scelera, quorum pœna est, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Atq; hoc singulare est inimici & hostis studiū, nec Dei prouidentia permittit, quod animam inuadere possit, quæ peccatis & sceleribus prius se nõ priuârit amicitia & gratia Dei. Sic Cassian. in collationibus Patrum, collat. 8. quæ est Abbat. Sereni ex collatione S. Anthonij, probat & definit, nullatenus Dæmonem posse mentem cuiusq; vel corpus inuadere, nec habere facultatem in cuiuslibet animam penitus irruendi: nisi eam primò destituerit omnibus cogitationibus sanctis, ac spiritali contemplatione vacuam nudamq; reddiderit. Quod idem relictus suo more similitudine ostendit D. Chry

B

sost



Iost. lib 2 de Prouidentia Dei. Quemadmo-  
 dum, inquit, hi, qui parietes suffodiunt noctis  
 tempore extincto lumine, & furari opes, & ea-  
 rum dominos cum omni facultate iugulare  
 possunt: Ita & hic (intellige Dæmonem) per  
 cæcæ noctis errorem ac tenebras merorem of-  
 fundens, cogitationes omnes, quæ ad muni-  
 men nostrum esse possunt, subducere prius ac  
 furari nititur, vt desertam ac sine adiutorio a-  
 nimam inuadens, plagis innumeris cõfodiat.  
 Ad idem facit Glossa Matth. 4. in illa verba. Si  
 cadés adoraueris me, cum infert. Ergo qui ad-  
 oraturus est diabolum, ante corruit. Si quis  
 obijciat: Deus Optimus Maximus in Iob, An-  
 thonium, aliosq; viros sanctos etiam reliquit  
 Dæmoni, ad tentandum & vexandum pote-  
 statem. Ergo ratione peccatorû non permittit  
 Deus tentationem & deceptionem. Facilis est  
 ad hoc Responso: Concessa est in viris sanctis  
 Dæmoni potestas ad exercitium & coronam,  
 in læsione & vexatione aliqua corporali sine  
 vlllo animæ vulnere: vt patet in Iob. Ecce om-  
 nia in manu tua sunt, veruntamen animam e-  
 ius serua. At respectu maleficorum est conce-  
 ssa potestas ad interitum etiam animarû, quia  
 dæmon tam animam eorum sibi vendicat per  
 consensum in tam immane scelus, quàm etiam  
 in corpus dominatur, quod verberibus quo-  
 que subijcit, si maleficus pro suo beneplacito  
 seruitutem ei non impendat. Sunt enim male-  
 fici



fici & sagæ quasi asini diaboli, ipsum quasi portant, & ab eo deferuntur, & tamen ex permissione diuina id demerentibus peccatis, in tanta sunt cæcitate, quod videntes non vident, & audientes non intelligant. Quod si quis obijciat contra dicta illud Apocalypseos cap. 20. Cùm consummati fuerint mille anni, soluetur Sathanas de carcere suo, & exiet, & seducet gètes: quod erit tempore Antichristi, quãdo erit tanta tribulatio, vt etiam, si fieri possit, electi moueantur: Ad quam auctoritatem videtur alludere Ponzinibus loco citato. Respondeo cum Magistro & alijs in 2. d. 6. quod cùm hæc de Lucifero intelligantur, siue in infernum demersus sit, siue non: credibile est, eum non habere potestatem tantam accedendi ad nos, quantam habebit tempore Antichristi, in quo fraudulenter ac violenter operabitur. Et ideo tunc dicitur soluendus, quia maior est potestas propter maiorem hominum malitiã, & incredulitatem dabitur à Deo ad têtandum homines, quàm modo habeat. De hac autem alligatione & solutione diaboli latè agit S. Augustinus lib. 20. cap. 8. de Ciuit. Dei, quem studiosus lector videre poterit.

5. Præludium. *Ad maleficium præter diuinam permissionem, & diaboli potestatem, requiritur hominis libera voluntas, quæ ex malitia consentit in maleficium, quæ*

*In maleficiũ etiam maleficus liberè consentire debet.*

B 2

diabo-



*diabolus tanquam instrumento utitur ad effectum.*

Affectat enim diabolus in suis maleficijs quandam imitationem diuinorum operum: Vnde sicut Deus in mysterijs nostræ salutis & sacramētis, hominum salutem eorundem ministerio operatur, etsi de absoluta potestate non sit alligatus sacramentis & visibilibus signis: ita diabolus in perditionem, maleficorū opera, suam malitiam diffundit, quamuis etiam Deo permittente, per se possit hominibus nocere, vt patet in Iob, Anthonio, & alijs: tunc tamen non est maleficium, sed purum diaboli opus. Accedat ergo consentiens hominis liberum arbitrium ad perfectionem maleficij, necesse est, quod quidem arbitrium potest diabolus, vt rectè Cyrillus ait, *Catechesi 4. Illuminatorum*, incitare, cogere autem præter voluntatem omninò non potest. Subijcit tibi scortationis cogitationes, si vis, probas: si nolis, improbas. Quàm diu ergo homo in statu præsentis vitæ est, cum liberi arbitrij permaneat, à Dæmone cogi non potest ad malum, sed tantum persuadendo, vel terrendo moueri. Dei enim omnipotentis solum opus est, efficaciter voluntatem hominis impellere, iuxta illud, *Prover. cap. 21. Cor regis in manu Domini. Ex hoc fundamento error multorum imperitorum in vulgo confutatur, qui censent haud fieri*

*Malefici cō-  
nerti possūt,  
si vult.*



fieri posse, vt malefici iterum cōuertantur ad  
 saniozem mentem, quando semel Dæmoni  
 sua nomina dederunt, & Christianæ fidei ab-  
 renunciârūt. Sed hic error cū sit falsissimus,  
 à Concionatoribus ab humanis mentibus ex-  
 tirpandus est: multos enim trahit in despera-  
 tionis peccatum, qui ad Christum redirent;  
 tollit libertatem arbitrij, gratiã Dei extenuat,  
 & diabolum potentiozem facit ad perdendū,  
 quàm Christum ad saluandum, contra verita-  
 tem ab Apostolo traditam. *Rom. 5. Vbi enim abun-  
 dauit delictum, super abundauit & gratia.* Videmus  
 etiã, quod aliqui se voto religionis solemni,  
 corpore & animo in perpetuum Deo conse-  
 crârūt, ipsiusq; castra multis annis secuti sunt,  
 qui quãdoq; in fine vitæ Dæmonis suggestio-  
 nibus impulsī, apostatæ fiunt, & suauē Christi  
 iugum derelinquunt. Quanto magis, qui in-  
 fœlicis Dæmonis sodalitiū sequuntur, etiã si  
 eius obsequio se deuouerint, poterunt gratia  
 Dei adiuuante, quæ omnibus petentibus da-  
 tur, ad communionem fidelium, si velint, re-  
 dire, & duram diaboli seruitutem excutere, &  
 hæc doctrina hoc infœlici tempore sæpius po-  
 pulo inculcanda est.

6. Præludium. Præcedenti affine.

*Omnia opera maleficorum effectum sorti-  
 untur ex pacto expresso, vel tacito cum Dæ-  
 mone, ita vt semper, quando vult maleficus*

*Omnia ma-  
 leficorum o-  
 pera sūt ex  
 pacto cū Dæ-  
 mone tacito  
 vel expresso*

B a

opera-



*operari, expresse vel tacite inuocet Dæmonem in auxilium, vt concurrat ex pacto.*

Hoc præludium, cum tota opera magorum & maleficorum fundetur in pacto & quasi condito cum Dæmonibus, vt attestantur Doctiss. in Theolog. Franciscus Victoria in Relict. de arte Magica, & Iosephus Angles, in l. par. Florum qq. 1 theologicarum in 2. in q. de eadem materia. latius quàm in priorè editione est extendendum, maximè cum Ioannes VVierus celebris in medicina, & vir varia lectionis qui ferè totam machinam maleficorum & agarum in phantasmata, melancholiam & illusionem refert. hoc fœdus etiam & pactum imaginariũ, & impossibile iudicet, & satis congruè ad suum propositum: Quia destructo fundamento, quæ ex ipso sequuntur, destructa censentur: & cum dictus Doctor Medicus in ipso fundamento cacuiat sicut etiam in quibusdam alijs principalibus punctis huius materie, habeatq; aliquos suæ opinionis discipulos: fusius doctrina de pacto Magorũ & maleficorum stabilienda est, vt firmo iactò fundamento, ædificium firmiter stet. Impugnat dictus auctor pactum hoc & fœdus præcipuè in lib. de Lamijs ca. 7. & 8. & 23. & de prestigijs Dæmonum lib. 6. cap. 27. & in d. ca. 23. non constare dicit de pacto, nisi ex propria stupidarum delusarumq; anicularum confessione. Et in d. ca. 27. argumentis impossibilitatem pacti arguit, quæ infra soluentur.

Vera & Catholica doctrina est intercedere posse pactum, & de facto interuenire in operibus Magorum & maleficorum. Probat in primis ex illo Esaiæ 28. Dixistis, percussimus fœdus



fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Quod ad præsentem sensum, allegarunt S. Thomas 2. 2. q. 95. art. 4. in corpore. Alphonsus Castren. lib. 1. de iusta hæreticorum punitione, cap. 14. Mart. Nauarr. de pœnitentia d. 1. cap. Nunquid Cain. Paulus Grilland lib. 2. de Sortilegijs, q. 3. Atq; hæc Esaiæ verba ad propositum etiam accommodant Pontifices, Ioannes 22. in extrauag. incip. Super specula edita contra Magos & magicas superstitiones. Et Sixtus V. in Bulla contra Astrologos, incantationes, diuinationes & sortilegia. Quare non rectè Censor noster tam pactum, quam hunc sensum verborum Esaiæ impugnavit. Quandoquidem sacra Scriptura non solum vnum habet sensum, sed etiam plures. Clarius idem probat illud Euangelij Matth. 4. Iterum inquit scriptura, assumpsit eum in montem excelsum valdè, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei Iesus. Vade Satana. Scriptum est enim, Dominum DEVM tuum adorabis, & illi soli seruias. Hic percunctor, an hæc non sit species & forma pacti: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris. Quis enim Iuris peritorum dubitauit pacta fieri hoc modo, per si, dabo hoc, vel tantum, si hoc feceris. L. hoc iure. ff. de donationib. L. Labeo scribit, si mihi Bibliothecam. L. Iuris gentium. ff. de pactis. Baldus in



Tract. de pactis, à num. 20. Ioan. Baptista Cæ-  
 cialupus in Tract. de eadem materia, q. 6. & alij  
 in ll. allegatis. An non etiam formę contractus  
 innominati sunt, secundum leges & omnes  
 Doctores hæc? Do vt des, do vt facias, facio vt  
 facias, facio vt des. ff. de præscriptis verbis: &  
 in factum actionib. L. Naturalis meus, Glossa  
 & DD. ibidem. Angelus, Syluester, Aurea Ar-  
 milla, & omnes summistæ in verb. Cōtractus.  
 Quid ergo aliud sonant secū dum legitimum,  
 naturalem & verum sensum hæc verba. Hæc  
 omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me, nisi  
 pactum? dabo, si exercueris actum adoratio-  
 nis, do, si hoc feceris: hoc modo etiam semper  
 nostros maleficos & sagas in primis aggredi-  
 tur. Si Deo & suis abrenunciaueris, mihiq; ad-  
 hæseris, liberabo te à tali desolatione, aut tri-  
 bulatione, aut paupertate, dabo diuitias, aut  
 offeram voluptatem ad libitum, aut faciam te  
 voti compotem, &c. Vt nō modo percipimus  
 ex confessionibus stupidarum anicularum,  
 sed etiam virorum doctorum vtriusq; status,  
 Ecclesiastici & ciuilib, hominum, iuuenum &  
 senum, (quod sanè dolendum) imò etiam cō-  
 uersorum & pœnitentium. Deinde ad proba-  
 tionem dictæ veritatis accedit canon. 26. caus-  
 sa. q. 2. cap. Illud: ex August. in hæc verba: Om-  
 nes artes huiusmodi, vel nugatorix, vel no-  
 xix superstitionis, ex quadam pestifera socie-  
 tate hominum & Dæmonum, quasi pacta infi-  
 delis



delis, & dolosæ amicitiaë constituta, penitus sunt repudiandæ & fugiendæ Christiano. Nec abhorret lex ciuilis hoc pactum. C. de malef. & mathem. in l. multi: dum ait, manibus accitis, id est, secundum Glossam, Dijs infernalibus, quomodo vocati veniunt Demones, nisi ex pacto? Certè humana potestas, cùm sit inferioris ordinis, & longè infirmioris virtutis, Dæmonem ne minimum quidem cogere posset vt accitus compareret, nisi pactum intercederet. Sed plura pro explicatione istorum verborum adducimus in Commentario in titul. C. de malefic. & mathemat. in d. l. Multi: quem præsentì tractatui statim subiicimus. Comprobat etiã hoc pactum communis Theologorum sententia. D. Cyprian. in li. de duplici martyrio attestatur, quod qui magicis artibus vtuntur, tacitè Christum abnegent, dum cum Dæmonibus habent fœdus. S. Augustin. li. 2. de doctrina Christiana; à ca. 20. cuius verba relata in d. cap. Illud: S. Thom. in 2. 2. loc. citat. & in quæst. 96. sæpè. S. Anthonin. 2. part. titul. 12. Guilhelmus Parisiensis in tract. de fide & legib. fol. 45. col. 2. in edit. Parisiensi de Anno Domini 1516. Scotus in 4. dist. 34 Gabriel. in 2. d. 8. q. 2. art. 4. dub. 2. Syluest. & Angel. in verb. Superstitio, & maleficium. Ioan. Gerson in 1. parte, in Triologio Astrologiæ Theologizataë. Martinus Arles in tract. de superstitionibus, à num. 85. Ioannes Trittemius



de reprobis & maleficis ad quæstiones propositas a Maximiliano Cæsare. Franciscus Victoria, Castrensis & Iosephus Angles loc. citat. Ioan. à Turrecremat. in d. c. Illud: 26. q. 2. Martin. Nauar. in manuali confessoriorum, cap. 11. nu. 25. & alij communiter alibi. Consentiant Iurisperiti Paul Grillan. in d. q. 5. de Sortilegijs. Iodocus Damhauderus in cap. 61. Practicę criminalis. Ioannes Bodinus lib. 2. cap. 3. & 4. de Demonomania Magorum, & in confutatione opinionis V Vieri, pag. 440. in editione Basiliensi de Anno Dom. 1581. accedit Thomas Erastus Medicus in Dialogo de Lamijs, qui doctissimè confutat opinionem V Vieri, ad propositum, tacito nomine. Atq; hanc Catholice sententiam determinauit Vniuersitas Theologica Parisiensis Anno Domini 1398 19. Septemb. damnando errores aliquos circa materiam superstitionum. Hos autem articulos ponunt Gerson in 1. parte suorum operum: & Bodinus in initio sui libri, & alij alibi.

Tertius articulus ad nostrum intentum talis est. Quod inire pactum cum Dæmonibus tacitum, vel expressum, non sit idololatria, vel species idololatriæ, error. Et intendimus esse pactum implicitum in omni obseruatione superstitiosa, cuius effectus nõ debet à Deo, vel natura rationabiliter expectari. hæc in d. articulo.

Non desunt apud Scriptores præclara pæctorum



etorum explicitorum exempla, quæ ad ædificationem & instructionem lectorum placet ascribere. S. Amphilochius in vita Basilij Magni, quam inserit Laurentius Surius tomo primo, refert, quendam infimæ sortis adolescentem Protherij Senatorij ordinis viri filiam deperisse, qui quod se humili & obscuro genere natum cognosceret, Magum adijisse, promittendo ei multam auri vim, si eius opera puella possit potiri. Magus hominem ad Dæmonis voluntatem paratum animaduertens, cum literis ad diabolum mittit, quas ille ea noctis hora & loco, vt incantator constituerat, in æra tollit, simulq; operam Dæmonis alta voce implorat. Literarum autem talia erant verba: Quandoquidem, mi domine, non cunctanter in eam curam mihi incumbendum est, vt à Christiana religione homines abstraham, & tuæ adiungam voluntati, quo tua pars fiat auctior: En mitto ad te hunc qui præsentem perferet literas, puellæ cupiditate inflammatum, petoq; vt liceat ei adipisci quod appetit, vt & in illo gloriatur, & cum multa alacritate congregem alios, qui placeant tibi. Mox adsunt Principes potestatis tenebrarum spiritualis nequitia, & lætabundi apprehensum miserè errantem ad diaboli conspectum ducunt, monstrantq; eum illi in sublimi throno sedentem, vallatumq; vndiq; turbis malignorum spirituum. Accipiens autem ille literas à mago  
mis-



missas dixit ad miserum, Credis in me? At ille inquit, credo: Et abnegas Christum tuum? respondit, abnego. Tum diabolus, manu tua scriptas mihi exhibe literas, quibus Christo tuo & Baptismati vltro renuncies, meq; spontè in æternum profitearis, & quod in die iudicij præparatas pœnas sempiternas mecum libens sis subiturus, & ita confestim efficiam te rei optatæ compotem. Scripsit ille manu propria ad diaboli petitionē. Statim fornicationis spiritus mittitur, vt puellam perditu iuuenis amore inflammet, iussis obtemperat, atq; tantam mox in puellæ pectore amoris ignem excitauit, vt se morituram diceret, nisi de parentis consensu famulus sibi matrimonio iungeretur. Basilius deinde hominem diabolo deuotum, Christo reconciliauit.

Nota est etiam historia de Theophilo, quam Metaphrastes descripsit ex Eutyichiano Patriarcha Constantinopolitano, qui testatur se scribere ea quæ à Theophili lingua audiuit, & eam historiam adiunxit suis etiam Surius tom. 1. ex Simeone Metaphraste. Meminit eius etiam breuius S. Anthoninus 4. part. tit. 15. cap. 45. §. 6. Hic Theophilus, cùm esset in oppido Ciliciæ Adana Ecclesiæ Oeconomus, vel vt S. Antonin. ait, Archidiaconus, iniuste per æmulorum calumnias administratione siue dignitate exutus, impatiens tantæ iniuriæ, Iudæi insignis magi in ea vrbe auxilium im-  
plo-



plorat. Qui eum admonet, ne viso prodigio, aut aliquo percepto sonitu, signū crucis formaret, & sic in cōdicta nocte accepit eum magus in hippodromum ciuitatis, vbi viros plurimos lænis indutos cum multitudine lampadum & satellitum conspiciat, atq; in eorū medio principem tenebrarum confidentem cum asseclis suis: mox ad Iudæum hæc proferentem verba. Quod nam possum ei dare auxilium, qui seruit Deo suo: sin autem vult reuera meus esse seruus, & in meorum numerū referri, ego opem ei feram, vt plus quā ante possit facere, & omnibus imperare. Neget itaque filium eius qui dicitur Mariæ, & illam ipsam, & illorum negationem ac renunciationem mihi scriptis mandet, & quæcunq; vult à me impetrabit. Tunc protinus Theophilum ingressus est Sathanas, & pactus cum diabolo, negauit Christum, & sanctissimam Dei parentem, & cū scriptis mandasset suam negationem, cera obsignauit, & principi tradidit, & cum se inuicem essent amplexi, ambo recesserunt à principe; Theophilus quondam Oeconomus, & proditor ex hippodromo, magna affecti lætitia propter suum interitum. Sequenti autem die Episcopus qui Theophilum officio priuauerat, pœnitentia ductus, eundem cum omni honore restituit, Theophilus etiam memor sui discessus à Deo, intercessione B. Mariæ Virginis, cum pœnitentia redit ad Deum,

Deum,



Deum, à quo defecerat, & tandem charta ab-  
iurationis cum bulla ceræ Theophilo reddi-  
tur.

Nechuic multum dissimile est aliud rela-  
tum à Cæsario Heisterbacensi monacho in  
libr. illustrium miraculorum & historiarum  
mirabilium, quem scripsit circa annum 1222.  
per modum dialogi, in lib. seu distinct. 2. cap.  
12. Vbi sic incipit & persequitur: Infra hoc  
quinquennium, iuxta Floreffiam, cœnobium  
Ordinis Præmonstratensis, in Diœcesi Leo-  
diensi, adolescens quidam nobilis habitauit,  
cui pater moriens, utpote vir magnus & po-  
tens, multas diuitias reliquit. Factus miles i-  
dem iuuenis, ut gloriam sibi conquireret  
temporalem, breui ad magnam deductus est  
paupertatem: causa laudis humanæ tornea-  
mentis totus deditus erat, histrionibus sua  
larga manu tribuebat, & quia ad tales effu-  
siones redditus annui minus sufficiebant, hæ-  
reditatem paternam vendere compellebatur.  
Erat autem in proximo manens miles qui-  
dam diues & honestus, ministerialis tamen:  
huic iuuenis iam dictus allodia, siue feuda  
sua partim vendebat, partim in vadimonio  
expendebat. Et cum iam non haberet quod  
venderet, vel exponeret, cogitabat exulare;  
tolerabilius iudicans, inter extraneos mendi-  
care, quam inter notos & affines egestatis con-  
fessionem sustinere. Habebat autem villi-  
cum,



cum, hominem quidem malignum, nomine,  
non re Christianum, & dæmonum ministe-  
rio totum mancipatum. Videns hic domi-  
num suum tristem, & tristitiæ non ignorans  
causam: dicebat ei: Domine, vultis diues  
fieri? Respondit, libenter diues fierem dum-  
modo diuitiæ esse possent cum DEO. Et vil-  
licus: Nolite timere, sequimini tantum me,  
& bene erit vobis. Statim secutus est mise-  
rum, tanquam serpentis vocem Eua, quasi  
sibillum aucupis auicula, in laqueum diabo-  
li celerius deponendus. Et duxit eum in  
ipsa nocte per quoddam nemus, in locum  
palustrem, & cœpit quasi cum aliquo habe-  
re sermonem: cui iuuenis, cum quo loque-  
ris? Respondit domino suo villicus ille ini-  
quitate: Tacete tantum vos, nec sit vobis  
cura cum quo loquar. Cumque secundò lo-  
queretur, & iuuenis iterato sciscitaretur, re-  
spondit, cum diabolo. Et cœpit iuuenis ni-  
mis horrere. Dicebatque villicus diabolo:  
Domine, ecce virum hunc nobilem, domi-  
num meum adduxi gratiæ vestræ, maiestati  
vestræ supplicans, vt vestro auxilio pristinis  
honoribus, atque diuitijs restitui mereatur. Ad  
quem diabolus: Si mihi deuotus & fide-  
lis esse voluerit, dabo ei diuitias magnas:  
Insuper addam gloriam & honores, quales  
non habuerunt patres eius. Respondit villi-  
cus, libenter vobis obsequiosus erit & fide-  
lis, si



lis, si talia fuerit consecutus. Et ille, si voluerit illa à me consequi, abrenunciare debet in instanti altissimo. Quod cum iuuenis audiret, & facere renueret, dicebat homo ille perditionis: Quid timetis proferre verbulum vnum? dicite, abrenuncio. Tandem miser iuuenis à villico persuasus, creatorem suum ore suo negavit, manu exfestucauit, diabolo homagium faciens. Hoc scelere perpetrato, diabolus adiecit: Adhuc opus imperfectum est, etiam abrenunciare debet matri altissimi: illa enim est que maximum nobis adfert damnum: quos filius per iustitiam abiicit, mater, quia nimis misericors est, ad indulgentiam reducit. Sibilauit iterum serpens in aure adolescentis, vt domino suo in hoc obediret, vt sicut filiū ita etiam & matrem abnegaret. Ad quod verbum iuuenis nimis expauit, turbatusq; supra modum, respondit: Hoc nunquam faciam. Quare, inquit villicus, fecistis quod maius est, facite nunc quod minus est: maior est creator quàm creatura. Et ille: Nūquam negabo eam, etiam si me oportuerit ostiatim mendicare per omnes dies vitæ meæ, & non acquieuit. Sicq; infecto negotio ambo reuersi sunt, nihil quidem honoris consecuti, sed maximo peccati pondere grāuati, villicus suadendo, iuuenis consentiendo. Hæc ille. Deinde subiungit, iuuenem merito & intercessione B. Virginis contritum de peccato & liberatum,

necq;



hec non tandem honestissimo matrimonio donatū, quo mediante, sub nomine dotis omnia sua bona recuperavit: Et adijcit auctor hæc verba: Adhuc, vt puto, viuit, viuunt & fo- ceri, post quorum mortem, eorum hæreditas ad ipsum reuertetur. His etiam addere possumus factum D. Cypriani, qui etiam ante conuersionem suam magiæ deditus, chyrographo se obstrinxerat Dæmoni, vt ex eius actis colligitur. Verum hîc paucis moueri potest dubium: An Cyprianus martyr & Episcopus Carthaginensis fuerit ante conuersionem magus: vel alius. In primis certum est ex probatissimis historijs, duos fuisse eiusdem nominis martyres: Alterum Cyprianum Episcopum Carthaginensem, & scriptorem præclarissimorum operum. Alium martyrem Necomediensem, vbi martyrium subiit. Nunc ad dubium. Cyprianum Episcopum Carthaginensem Magum fuisse, apertè sentiunt Niceph. li. 5. hist. Eccles. c. 27. Greg. Nazianz. in orat. in laudem Cypriani mart. Prudent. in hymno de S. Cypria. Metaphrastes apud Lypomanū to. 6. de vitis Sanctorum, & Lauren. Surium tom. 5. in mense Septemb. & ceteri græci, vt attestatur Cæsar Baronius in notar. ad martyrologium Roman. 14. Septemb. Nec video, ex antiquis etiam quis Latinorum in contrarium eat, nec Baronius aliquem allegat. Non fuisse hûc Cyprianum Magum, sed alium Necomediensem,

C

sem,



sem contendunt ex recentioribus Pamelius in vita S. Cypriani, ante eius opera, Pamelij opera edita, leui argumento motus, & diligentius Cæsar Baronius, vir vitæ sanctitate, eruditione, indefesso labore in annalium Ecclesiasticorum scriptione, & matura senectute celebris, in notat. ad d. martyrologium 14. & 26. Decemb. & breuius se referendo ad prius dicta tom. 2. annalium ecclesiasticor. sub Anno Christi 250. pag. 439. in editione prima Plantiniana, & alij quidam iuniores. Hanc sententiã apud antiquos non puto reperiri. Nec refert, quod Pontius Diaconus, qui vixit cum D. Cypriano Carthagenensi Episcopo, eiusq; vitam conscripsit, quæ à Surio to. 5. 14. Septem. inferitur, non dicat Cyprianum magum fuisse: Quia Pontius, vt satis constat ex initio vitæ ab eo descriptæ, eius acta tantum repetit à conuersione, & tempore quo cœlesti curiæ inscriptus est: Quem ordinem etiam D. Hieronym. licet breuissimè de scriptorib. Eccle. de S. Cypriano insecutus est. Fatendum sanè est, auctoribus antiquioribus multum fidei tribuendum in re tam antiqua. Si enim ea inspiciantur, quæ Lypomannus tom. 6. de vitis Sanctorum, ante gesta & vitam martyrum, Cypriani martyris & Iustinæ, & auctor annotat. in orat. Gregorij Nazianz. in laudem D. Cypriani, post Scholia maxima oritur difficultas circa huius historiæ veritatem, & difficilimum est conciliare auctorum



etorum scripta, nisi ponatur vtrumq; Cypria-  
 num fuisse Episcopum Carthaginen. vt etiam  
 Aloysius Lypomann. fatetur. Nec vsque adeo  
 laboriosum videtur dissoluere ea, quæ Baro-  
 nius adfert ex dictis à Lypomanno, & Meta-  
 phraste, si altius omnia considerentur: Ve-  
 rum historiæ scriptoribus hæc exactius confi-  
 derâda relinquimus. Hæc à nobis adiecta sunt  
 propter quendam Censorem scripti mei po-  
 stremi, in quo tribus aut quatuor verbis secu-  
 tus antiquorum sententiam, significaueram,  
 Cyprianum Carthaginen. Magiæ fuisse cultor-  
 em: Quæ cum Censor animaduertisset, anno-  
 tauit, atq; etiam alijs simplicioribus tanquam  
 ingentem ignorantia labem, ad diminuendam  
 meam auctoritatem, ingessit: & quia fortassè  
 latius Censoris mentio incidet, paucis ape-  
 riam rei seriem. Cùm enim Anno Dom. 1591.  
 auctius prodijisset scriptum meum de Con-  
 fessionibus Maleficorum & Sagarum, quidam  
 etiam Theologicæ facultatis (quem honoris  
 gratia nominare nolo) tractatum in libros di-  
 stinctum scriptis concepit, & ad describendū  
 alijs tradidit, descriptum prælo tradidit. Ali-  
 quibus folijs iâ impressis, Typographus Co-  
 loniensis imperio magistratus fuit impeditus,  
 ne pergeret, vt ipsemet in literis manu pro-  
 pria impressoris scriptis legi. Finis scripti erat  
 ostendere, (quod tamen nullis apparentibus  
 argumentis, sed solùm splendidis verbis & di-  
 cterijs



terijs præstitit) omnia quæ dicuntur de maleficorum & Sagarum Confessionibus & operationibus, esse vana, falsa, & somnia, ideoque magistratum summo scelere, & maximo peccato perstringi, qui huiusmodi personas persequitur. Ad persuasionem huius intenti, librum multis verborum ambagibus, adiunctis etiam nonnullis iniurijs, ac alijs erroribus, etiam contra fidem Catholicam, & communem omnium DD. Theologorum certissimam doctrinam, onerauerat. Tamen quia filius Ecclesiæ erat, errores recantauit, ad commissionem Reuerendissimi & illustrissimi Octauij Episcopi Tricariceni. Nuncij Apostolici, & veniam de iniurijs deprecatus est. Hæc scripsisse sufficiat in gratiam eorum, penes quos vel in albeolis, ac chartis, vel in memoriæ cellulis adhuc aliqua illius libri reliquæ resident. Sed his omisis ad institutum redeamus.

*Dicet aliquis:* Quare seruant huiusmodi pacta & promissa Dæmones, cum tamen sint mendaces & fallaces? Dico in primis, quod nec semper seruant, nec seruare possunt, cum non sit in eorum potestate. Hinc Christo promittebat Matt. 4. dare omnia regna mundi & gloriam eorum, quæ tamen non erant in eius potestate. Vnde Remigius in illum locum. Miranda est diaboli dementia: illi promittebat dare regna terrena, qui suis fidelibus dat regna cælestia, & gloriam mundi, qui est cælestis gloriæ Dominus.



nus. Et Hieron. in eadem verba, tom. 9. Arrogans & superbus de iactantia loquitur. Non enim potest omnia dare, cum sciamus plerosque sanctos viros à Deo reges factos. Alludere ad idem Euangelij videtur Michael Psellus in li. de Dæmonibus: quando dicit: Et si Dæmonia diuitias nobis & gloriam promittunt, nihil tamen ex se tradere possunt: Quippe cum imperium nullum habeant, sed visu tantum quædam inania suis cultoribus afferunt, varia prorsus & instabilia. Sic innumerabilibus processibus constat, quod maleficis in principio subuersionis pecunias argenteas, sicut etiam S. Anthonio Sportam argenteam ostendebat, promittat, ostendat, & det. Quas cum putant se habere, & eis volūt vti, pecuniæ resolutæ sunt in stercore equorum, aut aliam vilem materiam. Non tamen negandum, Dæmonem aliquando veras pecunias dare, vt sua mancipia confortet in malo, ne si ipsum semper mendacem inueniant, fidem non habeant, scit enim illud commune pronunciatum, Mentiri solito, verum non creditur vlli. Huius rei exemplum libet hîc inserere de fœmina nota Treuiris, Colonie, & in locis vicinis Ex cuius processu iudiciali & criminali Authentico manu notarij scripto, corâ iudice & scabinis, aliqua puncta ad instructionem congruis locis inseremus præsentî editioni: Quare altius cursus rei repetendus est. Fuit fœmina satis diues in



Pago distantia à Treuirensi Ciuitate paruo miliari, nomen Pago Rouer, & Fœminæ Meisenbeins Anna. Hæc cum multorum suę sectæ virorum & mulierum denunciationibus, & alijs indicijs in vehementem venisset maleficijs suspicionem, ab incolis Pagi Rouer apud officiatum siue præfectum loci accusata tanti criminis, clam se subtraxit, & aliquot septimanis in locis vicinis delituit. Tandem à nobili & valido viro Ioanne Piesport, Officiato Abbatis monasterij S. Maximini extra & prope muros Treuirenses, cuius iurisdictioni ratione domicilij subdebatur, requisita & monita ad comparandum & purgandum super indicijs. Requisitione non obstante, criminis conscia mulier, adhuc ætatis mediæ, prima habita oportunitate, nauigio in flumine Mosella Colonia se recipit. Deinde temporis successu, Deo sic disponente, vt occulta & nefanda crimina prodantur & puniantur, dicta rea ab alijs pluribus, imò à proprijs filijs & filiabus, quos etiam tanti sceleris, & aliorum grauissimorum participes reddiderat, vehementius adhuc delata. Seduxit enim duos proprios filios, & duas filias: alter filius, & vna filia ante capturam matris, in magna pœnitentia cum multorum mœrore, vitam laqueo finiuerunt, & corpora igne consumpta: alius filius, & filia adhuc impuberes in custodia detinentur, & instruuntur. Deus det ipsis bonam mentem,

& con



& constantem conuersionem. Cùm autem maior natus filius, cuius infra aliquoties mentionem faciemus, cui nomen proprium fuit Ioannes Cuno, sententiam criminalem in confesso Officiati, Prætoris & Scabinorum, coram Tribunali acciperet, vehementer & impensè, zelo salutis maternæ, vt pium decebat filium inflammatus, rogauit iudices, vt studio cogitarent, & industria laborarent, si qua ratione & via matrem ream comprehendere possent, vt tandem in hac vita conuersa ad Deum, per penitentiam, temporali ignominia, & momentanea morte æternum & infinitum redimeret supplicium tantis criminibus debitum & præparatum, si in hac vita pœnitentia non expiatur. Iuuenis, honestissima, & plenissima misericordiæ petitione, nec non etiam scelerum multitudinis magnitudineq; , quæ rea mater commiserat, dictus Officiatus rectè excitatis, Senatui Coloniensi, & bonis amicis Colonæ, qui negotium promouerent, proprio & ad rei expeditionem exercitato nuncio scripsit. Amplissimi & nobilissimi Senatus prouidentia, & diligenti dispositione, Rea Coloniæ inquisita, & cum subinde ædes & domicilium mutasset astutia, vt non facile inueniretur, tandem reperta, & missa Officiato S. Maximini prædicto, comitantibus tribus, aut quatuor fortibus & armatis custodibus, & sic 5. Octobris Anno Domini 1590. adducta, &



tradita in custodiam Monasterij S. Maximini, Octaua eiusdem mensis, Officiatus reprodu-  
cta copia iudiciorum coram pratore & scabi-  
nis, eorum consilium & iudicium requisit:  
Qui iudicârunt, quod rea beneuolè & seriò  
interrogaretur, & nisi veritatem sic fateretur,  
moderata tortura adhiberetur. Et sic factum  
est, prius constanter negauit, adhibita tortura,  
confessioni initium dedit, & paulatim conti-  
nuauit. Inter reliqua confessionis pûcti, con-  
fessa fuit, quod cùm à proprio marito durius  
tractaretur, & vnus prolis mors subsequere-  
tur, grauius commota cogitare cœpit, se à Deo  
derelictam esse, animumq; abiecit. Quæ cogi-  
tationes & similes cùm mente volueret, Dæ-  
mon in forma viri nigris vestibus indui, no-  
ctè prope lectum apparuit, & dixit: Si Deo, à  
quo deserta esset, vellet abrenunciare, sibi que  
adhærere, & operam addicere, quod patem se  
procurante esset habitura. Sic excæcata statim  
fidem Dæmoni dedit, Deo, B. Virgini, quam  
*Latam* malus spiritus appellabat, atq; omnibus  
sanctis abrenunciauit, & dixit: Deus, ex quo  
auxilium ferre recusas, intermitte. Statim a-  
masius, qui se *Fedderhans* nominabat, frótem  
tetigit, ac si crisma eradicaret, pedes habebat  
asininos. Cùm Dæmoni deceptionem obij-  
ceret, eumq; mendacem assereret, pro conso-  
latione dedit ei duplicem ducatum, verum,  
legalem & bonum, quem in marsupium repo-  
suit,



fuit, & alijs pecunijs adiunxit. Hæc mulier 20. die mensis Octob. Anno Dom. 1590. viua igni tradita est, & bonum vitæ finem habuit. Deinde, vt ad propositum reuertamur, secundum Scotum, & Gabrielem locis citatis, & alios alibi, Dæmones seruant pacta & promissa, non quia veraces, sed vt alij eis adhæreant, quia si nulla pacta seruarent, nulli homines eis seruirent.

Annotandum etiam, quod quemadmodum secundum leges & Iurisperitos, duplex est pactum; Tacitum & expressum. L. Labeo. L. Item quia conuentiones. ff. de pactis. Barth. Bald. Iason & DD. ibidem: Ita etiam duplex intercedere potest pactum inter hominem & Dæmonem: Tacitum & expressum. Tacitum est, quando aliquis contendit facere aliquid per causas, quæ nec virtute naturali, neque ex diuina aut Ecclesiastica institutione possunt illud efficere, vel quando huiusmodi causæ tanquam necessariæ adiunguntur alijs, quæ possunt talem effectum producere, vt explicat Nauar. in manuali Confessariorum cap. ii. nu. 25. & satis colligitur ex d. artic. Parisien. Sic tacitum pactum ineunt quandoq; viri ex curiositate, quando vident suas vxores se vngere, vt ad cursum & congregationem nocturnâ proficiscantur, ipsi eodem vnguento se vngunt, & sequuntur. Cuius rei exempla Grillandus & alij referunt. Quia enim fidem habent, quod

*Duplex pactum potest esse inter hominem & Dæmonem.*



tali vnguento vis inſit, tacitè conſentiunt in opus diaboli, qui accurrit, & auxilium fert. Pactum expreſſum eſt, quando conſenſus exprimitur per verba, nutus, aut ſigna. Cuiusmodi eſt illud, quod vt plurimum malefici faciunt, quando Deo abrenunciant, & Dæmoni in ſeruitutem ſe tradunt. Grillandus in d. q. 3. Damhauderus, Caſtrenſis & alij duplicem etiam diſtinguunt Sortilegorum profeſſionem. Tacitam & expreſſam. Tacita profeſſio eſt promiſſio quædam, quam quis facit alteri profeſſo de obſeruando, quæ ſibi mandauerit ſub promiſſione, quod grandia faciet, & mirabilia in vita ſua, cognoscat futura, & multa alia, his ſimilia: dummodo fidem Catholicam abijciat, & omnia Eccleſiaſtica Sacramenta cõtemnat & repudiet, atq; adhæreat cultui & obediẽtiæ ſui magiſtri, & hæc profeſſio dicitur tacita, quia non fit propriè cum Dæmone, ſed cum eius miniſtro: nec interueniunt ſolemnitates extrinſecæ, quæ interuenire ſolent in expreſſa profeſſione. Expreſſa eſt, quæ fit cum proprio Dæmone: & iſta adhuc duplex eſt. Vna quæ dicitur ſolemniſ ſiue publica: & altera priuata. Solemniſ eſt illa, quæ fit cum Dæmone, dum publicè reſidet in folio Maieltatis, more principis, quâdo fiunt vniuerſales congregationes certis nocturnis horis, & quatuor anni temporibus. Solent enim, vt noſtri malefici & ſagæ referunt, in quatuor anni tempo-  
ribus

*Sortilegorum  
profeſſio duplex.*



ribus nocte quæ intercedit inter diem iouis & veneris celebriores habere conuentus: in quibus multi coueniunt omnis sexus & conditionis homines. Priuata est, quæ fit cum ipso Dæmone pacto expresso, citra tamen solemnitates & hominum multitudinem. Hanc solent facere statim, quando transeunt in societatem Dæmonis. Tunc relinquunt prius Deum, abnegantes eius nomen & baptismum, & reliqua sacramenta Ecclesiæ. Deinde adhærent Dæmoni, eidemq; perpetuam obedientiam spontanea voluntate promittunt, ita vt penitus subditi Diaboli efficiantur. Et sicut veri Christiani secundum Scripturam admonentur, vt omnia opera sua bona faciant, & incipiant in nomine DEI, & ad eius honorem dirigant: Ita hi Diaboli clientuli iubentur omnia facere & incipere in nomine Dæmonis, & ad eius cultum dirigere. Nunc ponenda sunt fundamenta d. Doctoris, quibus pactum hoc impugnat, quod fieri nequeat. Primò, ratione personarum: naturarum diuersitas non patitur, quia cum nulla communio sit inter Dæmonem & hominem, nullum potest esse pactum, aut contractus. 2. Ratione rerum: Quia quæ dari fieriue non possunt nec de iure, nec naturaliter, eorum nulla est penitus obligatio. 3. Ratione conditionis adiectæ stipulationi, pacto ue: Quia nec in stipulantium est potestate, nec ita in casu posita, vt natura sit possibilis. 4. Ratione for-

ne for-



ne formæ: quia non ea fit, quæ dat esse rei, cuiusq; omisio vitiata actum. 5. Ratione dissensus: Quia semper de alio & aliter sentit Dæmon, quàm homo. 6. Et postremò non nisi imaginarium est vniuersum negotium. 7. Præterea aniculæ, quæ plerunq; lamia dicuntur, circumueniuntur dolo, fraude, astu, ignorantia ac errore: ergo non potest esse contractus & pactum. Hęc argumenta ponit lib. 6. de præstigijs Dæmonum cap. 27. pag. 779. In lib. de Lamijs cap. 7. aliter improbat pactum. Dæmò cum spiritus sit, carnem & ossa non habet, quare extensa manu, firmaq; stipulatione lamiam recipere non potest, vt tractatur & dicitur de professione sagarum. Præterea dolosa hæc stipulatio, in perniciosum finem conficta, contra DEI voluntatem, si tantum habebit momenti, vt nulla queat rescindi ratione, & necessariò eius virtute alter alterius voluntatem sequi, illiusq; præcepto morem gerere compellatur: Cur pactum illud prius in Baptismo, ex peculiari Dei voluntate & mādato, solemnibus verbis verè sancitum, & quidem interpositis fideiussoribus, tanquam prærogatiua, non præponderabit? Aliaprofecto contractus est firmitas inter Deum veracem & sanę mentis homines. Quicquid ille stipulatur, & in suo verbo addicit, hoc fideliter, & indubitatè præstat, nec data manu præstigiola deludit, non saltat, nec conuiuatur, vel similibus rebus ludicris



dicris, quibuscum paciscitur, nequiter fallit, dementatue, quemadmodum hic commentio carnali corpore amafius. Disparitatem hinc qui negauerit, nescio quid veritatis hic sit admissurus. Hæc ibidem ille Doctor.

His argumentis facile est respondere, si clarè & dilucidè res intelligatur, & distinguenda distinguantur. Pactum enim definitur esse, Duorum, vel plurium in idem placitum & consensus. L. i. ff. de pactis, & dicitur à pactione, id est, pacis actu. Pacisci enim est actus concordia: Sic potest dici pactum, quasi ad pacem habendam factum. Panorm. in ca. i. de pactis. Vnde pacta diriguntur ad cõseruationem pacis, concordia & societatis. Hinc optimè intelligitur Caietani doctrina, super 2. 2. S. Thomæ, q. 95. art. 4. quod pactum in itum cum Dæmone dupliciter intelligitur. Vno modo, pro conuentione cum Dæmone facta: vt, faciam hoc, vt facias illud, &c. Alio modo pro sociali actu cum Dæmone: Et licet pactum & fœdus propriè sonent conuentionem, tamen etiam in materia superstitionum, & Sortilegiorum accipiuntur & intelliguntur secundo modo: & tunc pactum tacitum intelligitur, sicut inuocatio tacita. Deinde pacta distinguuntur à iure & Doctoribus, in vtilia, vel, vt aliqui vocant, valida: & inutilia, siue inualida, vel nulla. Et sic pacta vtilia ab inutilibus distinguuntur per essentiam. Nam vtilia pacta habet esse.

Inu-

*Quomodo pacta distinguantur.*



Inutilia non. L. Iuris gentium. §. pactorum, & §. si ob maleficium. ff. de pactis. & L. pacta quæ contra. C. eod. tit. & in reg. Quæ contra ius, de reg. iuris, in 6. Caccialup. in tract. de pactis, q. 6. Bald. in tract. de eadem materia. & in d. l. Iuris gentium. Bartol. Alberic. Iason & alij in d. §. Si ob maleficium. Ad quam materiam multas adfert allegationes Bertachinus in Repertorio Iuris, in verbo Pactum, vers. Pacta inuvalida. Hanc distinctionem si perpendisset dictus auctor, vidisset argumeta sua, quæ ponit, nihil probare. Probât enim hoc, quod omnes concedimus, & iure tam canonico, quàm civili probatur: pacta, quæ fiunt cum Dæmone, non esse vtilia, sed inuvalida, nulla, turpia, contra legem diuinam & humanam, nullam inducere obligationem, repudianda, & rescindenda. Quia pacta contra bonos mores, & ob maleficia perpetranda inita, cum sint turpia, contra legem Dei, sunt inuvalida, & nulla. De talibus pactis tractant DD. Iuris in d. §. Si ob maleficium. Quare auctor rectè dixit: disparitatem qui negauerit inter pacta, quæ fiunt inter Deum & hominem, & inter maleficum & amasium, nescio quid veritatis sit admissurus. Pacta enim, quæ fiunt DEO, fiunt de rebus ad salutem animæ & corporis spectantibus, ideoque sunt vtilia, valida, & habent essentiam, inducunt obligationem. Quæ verò maleficis cum Amasio, sunt in perditionem animæ & corpo-

*Disparitas  
est inter pa-  
cta hominis  
cum Deo, &  
hominis ma-  
lefici cum  
Dæmone.*



corporis, diuinam maiestatem lædunt, & sunt in fauorem inimici Dei & hominum. Atq; hïc si beneaduertisset, in argumentis proprijs cõtrarietatem admittit, cùm dicat, disparitatem naturarum arguere impossibilitatem contractus & pacti, & tamen probet contractum & pactum inter Deum & hominem esse: & sacræ literæ ita esse clarissimè attestantur. Quia cum Abraham, Moyse, & alijs patribus Deus habuit pacta & fœdera. Genes. 9. Recordabor fœderis mei, quod pepigi vobiscum Et iterum ibidem: statuum pactum meum vobiscum. Gen. 17. Ponam pactum meum tecum, & eris Pater multarum gētium. Deut. 5. Deus noster pepigit nobiscum fœdus. & 7. cap. & alibi. Si ergo propterea repugnat fieri pactum inter Dæmonem & hominem, quia naturarum est diuersitas, cùm homo sit corporeus, Dæmon spiritalis: quomodo non magis repugnat fieri cum Deo, cùm maior disparitas, si verum sit fundamentum, arguere debeat maiorem repugnantiam? Maior enim est disparitas quantum ad compositionem hominis ad DEVM, quàm ad spiritualem creaturam. In Deo nulla omninò compositio admittenda: At in spiritali creatura licet non sit compositio physica ex materia & forma, siue corpore & anima, est tamen metaphysica ex actu & potentia. Unde liquidum est, quod homo cum spiritu potest pacisci, & quod nihil disparitas prædicta  
impe-



impediat. Est enim similitudo & communicatio inter spiritualement & corporalem creaturam, quantum ad intellectum & voluntatem, quarum potentiarum actus cōcurrunt ad pactum, vt ex definitione pacti clarum est, qua definitur esse duorum vel plurium, intellige, personarum, in idem consensus. Consensus spectat ad volūtatem. Voluntas autem in spirituali creatura etiam est. Membra corporea, non tam requiruntur ad essentiam contractus & pacti, quàm ad eius expressionem & manifestationem, vt noster cōsensus alijs, cum quibus volumus pacisci & consentire, innotescat. Quare sicut spiritualis creatura in corporibus assumptis nobiscum conuersatur, sonum vocalem, articulatum, & quasi humanum format: ita etiam potest consensum & pactum exprimere, & cum homine conuenire. Nam si Dæmon Christo verbis expressis, vt Euangelica historia claris verbis loquitur, pactum obtulit: quid obest, quo minus alteri idem offerre possit? Etsi tamen verum est, quod homo debeat dissentire à Dæmone: tamen tanta est Dæmonis astutia, & hominis tum infirmitas, tum malitia, vt liberè ei consentiat sæpius in multis, vt omnibus ratione vtentibus constat. Nec etiam quicquam ad rem facit, quod dicatur, sagas dolo, astutia & errore decipi: & ideo non esse pactum: sed tantum arguit tale pactum non esse seruandum, sed rescindendum: Dolo malo,

*Matti. 4.*



malo, ait prætor, pactum se non seruaturum. Dolus autem malus fit ex calliditate & fallacia. L. Jurisgentium conuersiones. §. Pactorum autem. ff. de pactis. & dicitur iniquum dolo factum & fraudandi causa. ibid. §. Sed si fraudandi. Quod etiam dicitur non nisi imaginarium esse vniuersum negotium. Qua facilitate asseritur, eadem etiam reijcitur: nec solum constat propria anicularum illularum confessione, sed etiam Doctissimorum in Theologia & Iure auctoritate, & innumerabilium vtriusque sexus & status hominum testimonio, qui tale fœdus non dormientes, sed vigilantes, solutis sensibus, cum Dæmonibus inierunt in Germania, Italia, Gallia, & alijs locis. Qui autem omnia imaginaria & phantastica opinatur, quæ sacræ literæ, graues Doctores, & mille hominum expertorum testimonia confirmant, multum phantasia perturbatus est. Quod verò plurimi vtriusque sexus homines confiteantur, quod in abnegatione fidei, quando fœdus inicitur, Dæmon malefico aut sagæ Chrisma è fronte eradicare contendat: id sanè intelligendum, quia Dæmon, qui vbiq; suum lucrum & humanæ salutis interitum quærit, hinc etiam Christianis hanc vult suggerere superstitionem, vt credant, aliquem effectum hanc eradicationem habere, & se minus hoc modo potentes fieri ad resipiscendum à tam infoelici statu, & ad rumpendum fœdus iniquum,

D

quum,



quum, per pœnitentiam & veram ad DEVM conuersionem. Chrisma, quo Christiani more Catholico in Baptismo vnguntur, in corpore & fronte amplius non hæret, sed diu aqua idem deterfit, nec tam chrismate vngimur ob corporis commodum, quàm animæ salutem. Chrismatis virtus animam afficit. Vnde eradicari Diaboli vngulis nõ valet. Qua de caussa nec de nouo Sage chrismate inunguntur, sicut nec baptizantur, quãdo ad cor redeunt, & suo creatori corde contrito & humiliato reconciliantur. Character, qui secundũ Conciliorum & Theologorum Catholicam doctrinam efficit, ne sacrum Baptisma reiteretur, indelebiter animæ inhæret, corrumpi nequit: Cũ quicquid corrumpitur, ad corruptionem subiecti intereat, aut à contraria qualitate expellatur. Character autem inest animæ tanquam subiecto, quæ corruptioni non est obnoxia, nec etiam characteri quicquam contrarium est, à quo expelli queat. Nec puto quod omnes maleficos aut Sagas in fronte vngulis tangat, sed tantum minus instructos in fide, & superstitiosos, qui ea laborant persuasionem, quod talis eius tactus in fronte aliquem fortiatum effectum.

*Modus cognoscendi, quo usq; maleficorum opera se extendant.*

7. Præludium. *Vt cognoscamus, ad quos maleficorum opera se extendant ex permissione*



*si ne diuina, necesse est intelligere, quæ operationes Dæmonis potestati subiectæ sunt.*

**C**VM autem tanta eius potestas sit, vt nulla vis super terram comparetur ei, attestante Iob cap. 41. impossibile est hominem scire, quid possint Dæmones per naturæ suæ conditionem facere, nisi per donum Dei iuxta Apostolum dicentem 1. Cor. 12. *Alia dyudicatio spirituum, vt s. August. docet lib. 3. de Trin. cap. 9.* Si autem ex sacris literis cõstet, aliquid Dæmonum potestatem excedere, id nullatenus credendum est, maleficos, aut magos posse efficere. Ex hoc fundamento dicitur, Maleficos & magos multa posse ope diabolica facere, quæ homini imperito impossibilia videtur, cum proportionem nostri intellectus superent, nec sub sensus & phantasmata cadant, à quibus nostra cognitio initium sumit.

8. Præludium. *Firmum illud, ad multas difficultates tollendas in hac materia statutum est pronunciatum, cum D. Dionys. de diuin. nominibus, c. 4. approbatum à S. Thom. 1 part. q. 64. art. 1. In Dæmonibus dona naturalia nequaquam mutata, sed integra & splendidissima mansisse.*

*Dæmones retinuerunt post lapsum dona naturalia.*

**C**ONSENTIT D. Gregorius super Iob lib. 34. moral. cap. 13. exponens illa verba Iob

D 2 41. cap:



41. cap. Non est super terram potestas quæ cōparetur ei. Potestas eius, ait D. Gregor. statim in initio cap. super terram cunctis eminentior perhibetur: quia etsi actionis suæ merito infra homines cecidit, omne tamen humanum genus naturæ angelicæ conditione transcendit. Quamuis enim internæ fœlicitatis beatitudinem perdidit, naturæ tamen magnitudinem non amisit, cuius adhuc viribus humana omnia superat. Atq; hoc Dionysij dictum communiter apud Theologos tritum & receptum est, licet illud sine ratione reiecerit Césor noster, tanquam in multis suæ intentioni contrarium. Rationem illius Dionysij doctrinæ S. Thomas, altissimus rerum diuinarum scrutator resoluit in simplicitatem substantiæ angelicæ, à cuius natura aliquid subtrahi non potest, vt sic per subtractionem naturalium puniatur. Hinc Dæmonis potestatem non dicunt diminutam, sed ligatam Theologi. S. August. lib. 20. de Ciuit. Dei, cap. 8. Alexand. Alensis in 2. part. q. 112. per tot. Alij Scholastici in 2. d. 6. & 7. latè Ioseph. Angles in Floribus Theologic. qq. post d. 11. in q. vnica de Dæmonibus, art. 2. & alij alibi.

Quare tanta est eorum pura naturalis cognitio, & operandi potestas, quanta Angelorum. Subiecta autem est materia horum inferiorum Angelis tam bonis quàm malis, quantum ad motum localem, idq; ex naturali rerū ordi-



ordine, quia cū natura corporalis infra spiri-  
ritualem sit, tanquam imperfectius sub perfe-  
ctiori, nata est moueri in ordine ad locum vn-  
de Aristo. 12. Metap. posuit cœlum moueri ab  
intelligentijs, quas nos Angelos dicimus, nu-  
merumq; intelligentiarum, tanquam ex no-  
tiori è numero motuum, in corporibus cœle-  
stibus inuestigauit.

9. Præludium. *In operibus maleficorum quaedam ma-  
leficis operi-  
bus adhibita  
naturaliter  
operantur;  
quædam ex  
pacto tantum.*  
quædam adhibentur, quæ naturalem actio-  
nem ex rei natura habent, in ordine ad effe-  
ctus, quos producere intendunt: exempli gra-  
tia, venena ad interficiendum, herba ad sa-  
nandum, vel occidendum: Quædam verò  
tantum sunt signa & characteres, nihilq;  
habent virtutis ad effectus producendos; sed  
operatio sequitur ex pacto cum Dæmone, so-  
lum consensum præbente malefico, & signum  
adhibente.

**D**ELECTANTVR enim Dæmones mul-  
tum signis, cū imitari studeant Deum,  
qui mediantibus signis sacramentalibus, salu-  
tem operatur in terris, quam ipsi, pro eorum  
nequitia multiplici, adminiculo signorum, e-  
uertere conantur. Quod pulchrè S. Augustin. lib. 21.  
cap. 6. de Ciuit. Dei inuuit his verbis: Dæmones alliciuntur  
per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, a-  
nimalium, carminum, rituum, non vt animalia cibis, sed



vt spiritus signis, in quantum scilicet hæc eis exhibentur, in signum diuini honoris, cuius ipsi sunt cupidi. Ex prædicta rerum, quæ in maleficijs assumuntur, diuersitate, ad cautelam hominum obseruandâ, periculosius esse opus maleficorum, quando veneno alijsq; rebus naturalibus vtuntur, quâ quando tantum signis. Quia naturalia naturali modo applicata, effectum sortiuntur tam in bonis, quàm in malis, secundum proportionem actiuorum & passiuorum, nec valent impediri, nisi miraculosè ab eo, qui dixit de discipulis: *Et si quid mortiferum biberint, non eis nocet.* Itaq; nec cruce, nec reliquiæ, nec sacramentalia naturalium rerum cursum impediunt, nisi ipse præter naturam, qui omnium motuum est primum efficiens, effectum causæ particularis suspendat. At in alijs alia ratio est: quia spiritualibus armis sæpissimè Dæmonum insultus propulsantur, & actiones impediuntur, ne effectum fortiantur.

Sic Epiphanius contra hæresin 30. de incantationibus, quæ maximè verbis, signis, characteribus, alijsq; rebus similibus perficiuntur, quæq; nullam causalitatem in ordine ad effectum habent, ait, huiusmodi incantamenta contingere simplicibus, & idiotis hominibus, qui per præceptorum negligentiam non sunt muniti doctrina. Sic & ibidem ostendit exemplis per signum crucis in nomine Christi virtutem diaboli & incantationis impeditam, & postea



postea infra in confirmationem mysteriorum nostræ religionis, Iudæorum incantamenta & præstigia, aqua benedicta in nomine Iesu Nazaræi cum signaculo crucis dissoluta tradit. Nec solum Epiphanius, sed etiam alij Patres docent, aquam benedictam salutarem esse contra diabolicas & magicas artes & operationes. D. Hieron. in vita Hilarionis, ubi Hilarion aspersione aquæ benedictæ, gætilis aurigæ magicam molitionem dissipauit. Pulchrè Theodoret. lib. 5. histo. Ecclesiasticæ, cap. 21. Beda de gestis Anglor. lib. 1. cap. 17. & Alexand. primus in cap. Aquam de cōsecra. d. 3. & alij alibi. Unde constat antiquissimam hanc esse traditionem, contra Nouatores.

10. Præludium. *Sicut inter angelos beatos, sic inter Dæmones est ordo & prælatio, & id fide tenendum ex sacris literis.*

*In Dæmonibus ut S. Augustinus, est sub ordinaria.*

Iob. 41. Ipse est rex super omnes filios superbia. Matth. 12. & Marc. 3. In Beelzebub principe Dæmoniorum eiecit Dæmonia. Ad Ephes. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē, sed aduersus principes & potestates, aduersus mūdi rectores tenebrarū harum. Hinc Christus in Euangelio regnum Sathanæ attribuit. Luc. 11. Matth. 12. Si enim Sathan Sathanā eiecit, quomodo stabit regnū eius? Hic autem ordo, naturæ est, non gratiæ. Nam naturæ dona retinuerunt, gratiæ autem amiserunt. Sicuti autem Dæmones natura sunt superio-



res & inferiores: sic eorum actiones etiam sibi inuicem subordinantur: qualis enim ordo inter causas, talis quoque inter effectus. Hinc superiores Dæmones non omnia per seipfos exequuntur, sed inferioribus non raro sua committunt officia, & prouincias disponunt, qui libenter se subijciunt in perniciem generis humani, sicque eorum ordo & concordia non ex amicitia, qualem nullam inter se habet, sed ex nequitia, qua homines communi studio odio prosequuntur, & Dei regnum impugnare moluntur, procedunt. Talis autem ordo inter Dæmones post vniuersale iudicium cessabit, quia tunc finis ipsius nullus erit, qui est hominum tētatio, & ad malum inductio. Quod confirmant verba illa Glossæ 1. Cor. 15. super verba Apost. *Cum euacuauerit omnem principatum,* &c. *Quamdiu, inquit, durat mundus, Angeli angelis, homines hominibus, & Dæmones Dæmonibus præsent.* Videntur aliqua obstare huic ordini, quæ mouet Guilhel. Paris. 2. part. principali. p. 2. c. 14. & 15. de vniuerso. Vbi pax non est, ibi non est concordia, iuxta illud Sapientis; Inter superbos semper iurgia sunt. Spiritus autem illi maligni sunt superbissimi, cum etiam diuinæ maiestati renuerint subesse; cum autem vnus superbus iugum alterius abijciat, quomodo superbissimi spiritus patiuntur sibi aliquem præsidere? aut inuiti faciunt, aut voluntarij. Si inuiti, igitur semper sunt rebelles pro viribus

præ-



præsertim cùm ex superbia equè appetât principatum ac dominationē, sicut superior. Aut eum iam deiecissent millesies à suo principatu, si viribus prævalerent: aut necesse est, quod ipse omnibus sic præualeat, quod singulos & omnes potētia superet: quum ex eadem causa omnes simul contra ipsum moueantur ad rebellionem. A ratione autē alienū est, quod ipse superior potentia & viribus, tot, & tam multa milia fortissimorum spirituum superet: quum in rebus eiusdem speciei non inueniatur vnum indiuiduum, quod naturali perfectione & potentia vincat omnia alia simul coniuncta. Sic vnus homo naturali virtute & fortitudine non potest multos superare, nec vnus equus fortior est alijs multis simul aggregatis: Si quis dicat: Vn<sup>o</sup> rex in regno omnibus imperat. Respondetur hoc nō prouenire ex natura, aut naturali regis potentia, eo qd<sup>r</sup> rex sit, sed ex voluntate & obedientia subditorum, vt constat experientia, quando obedientia dissoluitur, & rebellio sequitur, rex non magis ex viribus naturalibus, quàm homo priuatus valet, imō non rarò minus est exercitatus ad pugnandum, quàm gregarius miles sit. Si voluntarij principi subijciuntur: quomodo ergo iugum suaue potentissimi creatoris ferre recusauerunt, cuius potentiæ etiam omnes simul resistere non potuissent? nec hoc ipsi erat ignotum ex viribus naturæ.



Amplius, si saeuissimi Tyranni sui principis imperio voluntarij subsunt: quomodo non semper inter eos ira & odium, cum superbia eorum ascendat semper, vnde continua rebellio sequitur? Ad horum clariorem resolutionem considerandum est, ordinem in angelis esse naturalem, & à Deo cum natura inditum. Qui enim magis accedunt ad perfectionem primi & summi principij, alijs sunt potentiores & superiores in naturalibus. Sic Doctores tradunt primum gradum inter omnes spiritus tenuisse Luciferum. Deinde, vt supra insinuat, concordia Dæmonum est ex communi nequitia, qua homines persequuntur. Est enim proprium impiorum, vt eis se adiungant & subijciant ad propriam nequitiam exequendam, quos potentiores esse viribus cognoscunt. Sic licet hæretici non raro inter se sint discordes, tamen omnes conueniunt ad impugnationem Ecclesiæ Catholicæ. Sicut autem ordo in Dæmonibus est naturalis, sic prælatio etiam, quæ naturæ ordinem comitatur, est naturalis. Quare argumentum sumptum ex humanis, non valet ad propositum: Quia homines natura sunt pares in naturalibus, & secundum naturalia nullus inter eos ordo est. Quod autem in Dæmonibus inferiores superioribus subdantur, non est ad eorum scilicet superiorum bonum, sed magis ad malum. Quia cum malefacere maximè ad miseriam pertineat, præesse

in ma-



in malis, est esse miserum. Atq; hic etiam notandum ex Magistro Sententiarum, in 2. d. 6. quod secundum modum & gradum scientiæ maioris, sunt etiam gradus in præsidetia. Quidam enim vni prouincię, alij vni homini, aliqui etiam vni alicui vitio præfunt. Sic Lucifer superbiæ, Mammon avaritiæ, Asmodæus luxurix, Sathan iræ & discordiæ, Beelzebub gula, Leuiathan inuidiæ, Beelphegor accidiæ præest, & quisq; horum præsentium maxime ad illud peccatum inducere nititur, cui præsidet, & à quo nominatur. Quando autem dicitur, quod vnus alicui vitio præsit, non est putandum, vt ait Glossa super Iosue II. quæ est sumpta ex sermone Origenis, in illa verba: Omnes bellando cepit: quod vnus fornicationis spiritus seducat eum, qui in Britannia fornicatur, & eum qui in India seu alijs locis: neq; vnum duntaxat esse spiritum iræ, qui in diuersis locis diuersos exagitat homines: sed potius fornicationis esse spiritum vnum superiorem, atq; innumeros, qui ei in hoc vitio parent. Similiter iracundiæ principem vnum esse, innumerosq; sub eo, qui homines diuersos ad huiusmodi peccatum sollicitent, & sic de ceteris vitijs: De diuersis Dæmonū studijs doctissime Cassian. in collat. Patrum, coll. 7. Abbatis Sereni c. 32. Tot aut esse, ait, immundos spiritus, quot in hominibus studia nõ dubie comprobantur. Nam nonnullos eorum, quos etiam

*Quomodo diuersi demones diuersis vitijs præfunt*

fau.



faunos vulgus appellat, ita seductores & ioculatores esse manifestum est, ut certè quæq; loca seu vias iugiter obsidentes: nequaquam tormentis eorum, quos prætereuntes potuerint decipere, delectentur, sed derisu tantum modo & illusionem contenti, fatigare potius eos studeat, quam nocere. Quosdam verò solummodo in nociuis incubationibus hominum pernoctare: alios ita esse furori ac truculentia deditos, ut non sint contenti illorum tantummodo corpora, quos suppleuerunt, atroci dilaceratione vexare, sed etiam irruere super eminus transeuntes, quales illi in Euangelio describuntur, ob quorum metum per viam illam transire iam nullus audebat. Alios reperimus non solum studere mendacijs, sed etiam blasphemias hominibus inspirare. Cuius rei etiã nos testes sumus, qui audiimus Dæmonem confitentem, per Arrium & Eunomium, se impietate sacrilegi dogmatis edidisse. Quod etiam in 3. Regum lib. vnum ex eisdem ipsis manifestè legimus prædicantem. Egrediar, inquit, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Esse autem alia dæmonum genera, id est, mutorum & surdorum, Euangelia testantur. Incentores etiam libidinum atq; luxurię quosdam spiritus propheta commemorat. Spiritus fornicationis decepit eos. Nocturnos quoq; diurnos ac meridianos demones similiter scripturarum auctoritas docet,

*Matth. 8.*

*Os. 4.*



cet. De quorum diuersitate longum est, si vo-  
 lumus omnia scripturarum volumina per-  
 scrutantes sigillatim percurrere. Qui per Pro- *Esai. 34.*  
 phetam Onocentauri, qui pilosi, qui serena,  
 qui lamia, qui vlula, qui struthiones, qui eri-  
 cij designatur: Qui aspis, qui Basiliscus in Psa-  
 lmo, qui Leo, qui Draco, qui uic Scorpius in E-  
 uangelio nūcupetur. Qui princeps mūdi hu-  
 ius, qui rectores tenebrarum harum, qui spiri-  
 tualia nequitia ab Apostolo nominetur. Quae  
 uocabula non casu, aut fortuito indita illis de-  
 bebimus accipere, sed significatione istarum fe-  
 rarum, quae apud nos vel minus noxia, vel  
 magis perniciosae sunt, illorum rabies feroci-  
 tatesq; distingui. His ad eruditionem & dele-  
 ctationem lectoris lubet annotare, quae ad idē  
 propositum faciunt, & ea tradit Guilhelmus  
 Parisiensis Doctor grauissimus in 2. parte de  
 vniuerso. Dico, ait, iuxta verisimilitudinem,  
 non iuxta certitudinem, quod sicut omni-  
 tens bonitas creatoris permittit hominum  
 Principes impios, diuersos ordines in princi-  
 patibus ac ditionibus collocare, qui & malos  
 solent exaltare, ac bonos deicere, imò indi-  
 gnissimos & pessimos in dignitatibus potesta-  
 tibusq; statuere: Ita permittit & principi mali-  
 gnorum spirituum iuxta suae peruersitatis ma-  
 lignantem alios de malignis spiritibus subli-  
 mare, varijsq; operibus malis praeficere, alios  
 ab eisdem officijs remouere. Quod Deus per-  
 mittit

mittit



Colla. 8. c. 16.

mittit propter innumerabiles utilitates, quas inde elicit. Cuius signum est, quod in Collationibus Patrum narratur. Apparuit quippe cuidam sancto viro princeps malignorum spirituum, in solio sedens regali, & ante eum horribilium multitudinem spirituum, qui de singulis venientes regionibus, interrogabantur, quid perpetrassent: & quos modicum mali iudicauit egisse, flagellari præcepit, quorum cum vnus retulisset se quendam sanctum heremitam per quadraginta annos tentasse, & in ipsa nocte in fornicationis facinus deiecisse, cum ingenti gaudio & festiuitate ab illo receptus est, ita quod eum iuxta se collocarit, & proprii capitis coronam deponens, Dæmonis illius capiti imposuerit. Etenim sicut ab initio ambiciosissime affectauit assimilari altissimo, ita nunc vsq; regnum suum tenebrosum ac sceleratum contendit inanissima impietate, conformare regno ac militiæ creatoris, deputando angelos tenebrarum diuersis iniquitatis obsequijs, secundum quod angeli sancti deputata habent ministeria pietatis: Sic & Ecclesiam malignantium suam, assimilare conatur Ecclesiæ sanctorum, quatenus sicut Deus & Saluator in Ecclesia sua constituit veros Apostolos, veros Prophetas, sanctos martyres, fidelissimos confessores, virginesq; mundissimas: Sic & ipse habere satagit pseudopphetas, falsos Apostolos, martyres vanos, fictos

con-



confessores, ac virgines fatuas. Enim uerò qui ab exordio fuit signaculū similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, factus est simia ridiculosæ ac deformis imitationis: sic & totum regnum ipsius sua vanitate, ambitione & iniquitatum congerie versum est velut in simiam quandam Ecclesiæ electorum, quæ uerè est regnum Dei. Hæc Guilielmus.

Nec dissimilis est historia, quam narrat D. Gregor. lib. 3. dialogor. cap. 7. de Andrea Fundanæ ciuitatis Episcopo; nec etiam res est dubia, ait Gregor. quia penè tanti in ea sunt testes, quanti & eiusdem loci habitatores existunt. Hic namq; venerabilis vir (intelligit Andream Episcopum) cum vitam multis plenam virtutibus duceret, seq; sub sacerdotali custodia in continentiarce custodiret: quandam factimoniam foeminam, quam secum prius habuerat, noluit ab Episcopij sui cura repellere, sed certus de sua, eiusq; continetia, secum hanc permisit habitare: ex qua re actum est, ut antiquus hostis apud eius animum aditum tentationis exquireret. Nam cepit specie illius oculis mentis eius imprimere, ut illectus nefanda cogitaret. Quadam uerò die Iudæus quidam ex Campaniæ partibus Romanam ueniens, Appiæ carpebat iter: Qui ad Fundanam glebam perueniens, cum iam diem uesperascere cerneret, & quo declinare posset minimè reperiret, iuxta Apollinis templum  
fuit,



fuit, ibiq; se ad manendum contulit. Qui ipsum loci illius sacrilegium pertimescens, quavis fidem crucis minimè haberet, ligno tamen crucis se munire curavit. Nocte autem media ipso solitudinis pauore turbatus peruigil iacebat: & repente conspiciens vidit malignorum spirituum turbam quasi in obsequium cuiusdam potentis præire: eum verò qui cæteris præerat, in eiusdem gremio loci confedisse, qui cœpit singulorum spirituum obsequentium sibi causas actusq; discutere, quatenus vnusquisq; quantum nequitiae gessisset, inueniret. Cumq; singuli spiritus ad inquisitionem eius exponerent quid operati contra bonos fuissent: vnus in medium profiliit, qui in Andreæ Episcopi animum per speciem sanctimonialis fœminæ, quæ in Episcopio eius habitabat, quandam tentationem carnis commouisset, aperuit. Cùm verò malignus hoc, qui præerat spiritus in hianter audiret, & tanto sibi factum lucrum grande crederet, quanto sanctioris viri animam ad lapsum perditionis inclinaret: ille spiritus qui hæc eadem fatebatur, adiunxit: quia vsq; ad hoc quoque die præterito vespertina hora eius mētem traxerit, vt in terga eiusdē sanctimonialis fœminæ blandiens, alapam daret. Tunc malignus spiritus, atq; humani generis antiquus inimicus adhortatus hunc blandè est, vt perficeret quod cœpisset, quatenus ruinæ illius singularem



rem inter ceteros palmam teneret. Cumque Iudæus qui aduenerat, hoc cerneret, & magno formidinis anxietate palpitaret: ab eodem spiritu qui cunctis illic obsequentibus præerat, iussum ut requirerent, quisnam esset ille, qui iacere in templo eodem præsumpisset. Quem maligni spiritus pergentes & subtilius intuentes crucis mysterio signatum viderunt mirantesque dixerunt: Væ, væ: vas vacuum & signatum. Quibus hoc renunciantibus cuncta illa malignorum spirituum turba disparuit: Iudæus verò qui hæc viderat, ilicò surrexit, atque ad Episcopum cum festinatione peruenit. Quem in Ecclesia reperiens, seorsum tulit, qua tentatione vrgeretur, inquisiuit: Cui Episcopus verecundia ductus, noluit tétationem reuelare. Cum autem Iudæus omnia quæ viderat, & audierat in conuentu Dæmonum, referret, veritatem confessus est, atque non solum sanctimoniam, sed etiam omnes scæmias à sua habitatione remouit. Deinde etiam ipsum Iudæum ad fidem CHRISTI & salutem perduxit.

De præsidibus spirituum malorum, eorum nominibus, natura, numero subiectorum, formis apparendi, plurima curiosa, & minus utilia tradit quidam libellus inscriptus, liber officiorum spirituum, vel de principibus & regibus Dæmonum, & à quodam Pseudomonarchia Dæmonum: In illo libello

E

multi



multi principes & præfides numerantur, ex quibus quidam 50. aut 60. aut pluribus legionibus præfident, & dominantur. Legio autem continet 6666. Curiosum est his rebus multum adhærere, periculosum & superstitiosum eisdem fidem tribuere, cum nemo scire possit citra diuinam reuelationem, qui non didicerit à Dæmone, à quo cognoscere non licet. Hoc loco considerandum est, quòd cum Dæmones ordinatam & disciplinatam nequitiam habeant, vt ex dictis constat, prout Cassian. in collat. 7. cap. 18. loquitur, instituunt talem ordinem & disciplinam inter suos subditos maleficos & sagas. Sic Bodinus lib. 2. cap. 4. rectè attestatur teneri quemq; maleficum suorum malefactorum rationes exponere, aut cædi, nisi fecerit, grauissimè. Hoc mihi, ait, Bodinus Castelli Rursi præfectus, Biturigum nomine delegatus apud Blosenses, affirmavit. Magam se iudice crematam fuisse, quam filia accusauerat, quod ipsam in conuentus deduxisset, & diabolo instituendam obtulisset: hæc inter alia scelera istud confessa est, se saltasse in hirci ambitum, & tandem singulas rationes rerum à postremi cætus tempore gestarum reddidisse, & qua in re puluerem occupassent: hic à se infantem enectum aiebat, alter equum, ille arborem. Vna autem nihil ab eo tempore fecisse comperta est: hæc frequentes ictus accepit baculo ad plantam pedum, & ab alijs omnibus deri-



derisa est. Hæc Bodinus. Et sic comperimus etiam multis confessionibus, quod sagæ, quando alijs nocere nequeunt, sibi ipsis damna inferunt. Certissimum etiam est, si quis nequissimam disciplinam in cursu non seruet, vt nomen IESVS casu nominet, aut DEVM, aut crucem faciat, cæditur, & alijs disparentibus domum ire cogitur. Hoc se expertam confessa est Meissenbeins Anna/ de Rouer, de qua supra: quæ cum fortuito DEVM semel in cursu & conuentu nominasset, coacta fuit pedibus ire domum, cum delata eò fuisset à diabolo in forma hirci. Qua de causa quod disciplinam transgressa fuisset, nominando Deum, verberata est ab alia N. superioris ordinis; quæ ante hanc etiam flammis consumpta est. Idem contigit cuidam Mariæ ex pago S. Matthiæ, quæ Anno Domini 1588. 10. Nouem. incinerata est, & detenta in custodia monasterij S. Matthiæ prope ciuitatem Treuirens. Hæc cum in primis ad conuentum delata fuisset, à superioribus & principalioribus tractatum extitit, & propositum de perditione fructuum nascentium, & simul vuarum, & quæcunq; persona consensum præbebat, bibebat. Cum autem ordo bibendi & consensum dandi ad ipsam deuenisset, apud se dixit: Ah IESV, perdemus frumenta & vinum, qua ratione ergò pauperes meos pueros sustentabo, statim prolato nomine IESV, euanescente lumine, in densissi-



mistenebris sola in loco mansit. Manè circa  
 horam quartam, superior, comitantibus dua-  
 bus alijs aduenit, & grauitè ipsam percussit,  
 eo quod nomen DEI nominasset, & conuen-  
 tum dissipasset. Quo facto auolârunt. Maria  
 autem pedibus domum redijt. Multa in huius  
 rei confirmationem confessus est Ioannes Cu-  
 no filius dictæ Annæ de Rouer, iuuenis natu-  
 ralibus dotibus ornatus, decem & octo annis  
 natus, qui iam Treuiris, & Mulsiponti in Lot-  
 taringia literis operam impendit, & eos pro-  
 gressus fecit, vt iam Poësi & literis humaniori-  
 bus studeret. Hic iuuenis nono suæ ætatis an-  
 no à matre propria seductus fuit, denunciatus  
 tanti criminis à propria sorore, & alio fratre  
 adhuc superstitè in custodia. Cum detinere-  
 tur, & indicia proponerentur, sine tortura a-  
 ctuali veritatem confessus est, & sacramentis  
 Ecclesiasticis præmunitus, sacrisque exhortatio-  
 nibus instructus, maxima pœnitentia ductus,  
 scelera sua detestatus est, & pœnam tempora-  
 lem pro peccatis maluit pati, quàm præsen-  
 tem cum periculo animæ ducere vitam, & sic  
 Anno Domini millesimo quingentesimo, no-  
 nagesimo, altera Visitationis Mariæ, vitam  
 feliciter, licet in pœna, finiuit. Imò cum Offi-  
 ciatus & omnes misericordia ducerentur, eo  
 quod magnam contritionem in eo aduerte-  
 rent, sicq; vellet & offerret ei pœnam gladij,  
 recusauit, & voluit comburi, cum alia saga,  
 quæ



quæ simul supplicio afficiebatur: eo quod talis pœna suis sceleribus digna esset, & sic prius strangulatus, flammis in cineres redactus est. Confessionem huius adolescentis latius in primis, vt debuit, iudicialiter Notarius excepit, deinde ipsemet iuuenis proprijs manibus per puncta descripsit germanicè, additis & permistis verbis latinis & tradidit. Ex propria eius scriptura sunt, quæ præsentibus inserimus. Occasio casus eius hæc fuit. Cùm enim amore carnali incenderetur erga filiam quandam illius pagi, oblata oportunitate, commercium cum ea habuit. Deinde Dæmon in forma illius puellæ apparuit, quem personam amatam existimauit, & ei in auri specie quatuordecim coronatos dedit, quam pecuniam tandem conuersam in putredinem reperit, vt eius formalibus verbis vtat. Quamprimum factum matri significauit, & conquestus est de casu. Mater verò, quæ iam Dæmoni se subdiderat, maleficij & rei gestæ conscia, cum consolata est dicendo, fili, cõsolare, res ad bonum statum dirigetur. Sub principium noctis, mater filium scopis insidentem, camino eduxit, ante ianuam hircum reppererunt, cui insederunt in nomine diaboli, & delati sunt ad locum planum & latum, dictum Hesenroderheidt/ quæ distat à Rouer fortè miliari, vbi frequentissimi sunt conuentus Maleficorum, præsertim celebriores, & quasi prouinciales. Cùm verò



ad dictum locum venissent, mater diabolum, iuuenis seductorem aduocauit, eiq; dixit. Hic est filius meus Ioannes Cuno, vti promisi. Tunc matre impia verba predicente, abrenunciavit DEO & omnibus sanctis. Expedita abrenunciatione, hilares extiterunt, & quasi nuptias cum eo celebrarunt. Tunc tamen Dæmon in alia forma apparuit, quam primo tempore seductionis. Postea Dæmonem succubam habuit, qui & ei vnguentum dedit ad exercenda veneficia. Cuius vnguenti virtutem probauit in matris porcello, quem vnxit in collo, & mortuus est. Dæmon suus rosam se nominauit, atq; adolescentem capri barbam. Confessus quoq; est, matrem propriam & alias duas sagas, in conuentu & congregatione, coram Dæmone presidente, & toto ecetu in Heshenroderheydt/ iactabundam prædicasse, & hoc maleficiū exposuisse, quod patrem suum, id est, maritum dictæ Annæ, veneficijs interemissent. Consentit mater in sua confessione, sicut in præcedenti puncto de seductione. Singulis quatuor anni temporibus ad congregationem & cursum venire debent: Aut si quis in persona realiter impeditus comparere nequit, Diabolum suum substituere debet, præbendo ei consensum in omne malum quod in congregatione tractatur & concluditur, ibiq; se gloriatum de quibusdam horribilibus carnalibus vitijs, quæ hîc non est opus enarrare;  
testa-



restatus est. Coetus siue totus conuentus in tres gradus siue ordines distinctus est. In maiores, mediocres, & minores. Ipse consistebat inter mediocres. Semper quando conueniunt, habent propositum, & tractatum de destructione alicuius rei. In cursu quoq; sunt fistulatores, cui exercitio ipse aliquando vacauerat, & lucratus erat in bona pecunia tres aut quatuor batzios. Si quis autem non esset soluendo, in pœnam, in honestum actum, qui saluo honore nominari non potest, subire tenetur. Sacramentum Eucharistiæ ter aut sæpius vix sumere potuit, & quando confiteri hoc voluit, Dæmon suus digito inhibebat, atq; etiam ipsam percutiebat, si quid boni faceret. Tandem in conuentu & cursu habent censorem morum, quem latine legis mandatorem vocat. Hic legit & iuber, quo pacto quis se gerere debeat erga Dæmonem, & quod singulis quatuor anni temporibus præcipue cum cæteris conueniendum in loco destinato, & consensus dandus ad omnia maleficia. Hæc ex adolescentis confessione. Alia adhuc commodis locis inferentur. Ex his clarissimum est, quo ordine & malitia Dæmon regnum suum stabiliat, & multos mortales, Deo iuste permittente, miserè in laqueum ducat. Ex hoc ordine deducitur, quomodo Magus quandoq; Dæmonem possit cogere. Si enim pactum vel fœdus habeat cum superiore & potentiore, ad imperium



eius inferior morem geret, non autem æqualis, qui voluntariè concurret quasi coactus videatur suis incantationibus ad coniurationem Magi. De hac re legendus Franciscus Victoria in relectione de arte Magica, à numero 25.

11. Præliudium. *Licet apud antiquiores Doctores res dubia fuerit, an angeli & Dæmones sint corporei, necne: tamen nunc temerarium videtur asserere esse corporeos.*

PRIMA pars certa est ex August. lib. 21. cap. 10. de Ciuitate Dei, qui fatetur multos doctos in ea fuisse opinione, quod sint corporei, & præterea addit. Si quisquam nulla habere corpora Dæmones asseuerat, non est de hac re aut laborandum operosa inquisitione, aut contentiosa disputatione certandum. Aliquando iuxta Apulei & Platoniorum sententiã subtilia corpora habere videtur opinari. Accedunt Origen. lib. 2. Periarchon. cap. 6. Lactan. Firmianus lib. 2. diuinarum institut. cap. 15. & alij alibi. Secunda pars confirmatur: scriptura huic parti maximè fauet. Ephes. 4. Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ & sanguinem, id est, aduersus res corporeas. Psal. 103. angeli vocantur spiritus. Qui facit angelos suos spiritus: Luc. 24. Spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et Marci 5. Legitur in vno homine Legio fuisse Dæmonum.

Quo-



Quomodo in vno corpore humano tot corpora latere potuissent? His accedunt Symbolum Nycænum, quod DEVM creatorem visibilium & inuisibilium pronunciat: Conciliū Lateranense sub Innocentio tertio, cuius verba habentur in cap. Firmiter credimus, de summa Trinitate. Creator omnium visibiliū, & inuisibilium: Spiritualium & corporalium: qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis vtramq; de nihilo condidit creaturam, spiritualem & corporalem: angelicam videlicet & mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu & corpore constitutam Communis Doctorum sententia etiam consentit. D. Dionys. de diuin. nominib. cap. 4. Damasc. lib. 2. de fide, cap. 3. Grego. Nazianz. lib. 2. sue Theologię in fine. S. Chrysof. hom. 22. super Genes. S. Thom. 1. par. q. 50 art. 1. & 2. S. Bonauent. in 2. d. 8. q. 1. Gabriel. Scot. Richard. Dionys. Carthusian. & communis in 2. d. 8. Alexand. Halen. 2. p. q. 34. memb. 1. & hæc est communissima sententia, cui contradicere non caret meritate. Aristoteles etiam 6. metaphys. t. 2. & in lib. 2. de Anima, & in 12. metaphys. & alibi tradit, intelligentias re & ratione à materia esse separatas, & in hæc nulla apud Philosophos est controuersia.

12. Præludium. *Demones possunt assumere corpora, & in ipsis apparere hominibus.*

¶ 4

Hoc



*Dæmones as-  
sumere cor-  
pora & in ijs  
apparere pos-  
sunt.*

**H**OC docent Magister in 2. Sentent. d. 8. & ibidem S. Bonauent. S. Thomas, Scot. Ricard. Capreol. Durand. Gabriel, Dionys. Carthus. & reliqui omnes. Alexand. Alen. 3. par. q. 30. memb. 3. art. 1. & alibi. S. Thom. 1. part. q. 51. art. 2. & ibidem eius commentatores. S. Antonin. 2. part. tit. 4. cap. 7. & 2. nec est qui in hac re dubitauerit vsq; ad nostrum Censorem, qui simpliciter negauit tēpore Christi Dæmones corpora assumere, & ita hanc Theologorum veritatem reijciebat, & satis acerbis & duris verbis Scholasticorum doctrinam de assumptione corporum damnabat, nihil tamen omninò præter verba pro sua negativa sententiā adducebat. Prælium nunc probatur. In primis vt ex octauo patet. Naturalia māsērunt integra in Dæmonibus, sicut bonis Angelis. Sed boni possunt assumere corpora: ergo & mali, licet ad diuersos effectus. De bonis clarum est.

*Gen. 18. Abrahæ apparuerunt tres viri, id est, angeli in conualle Mambre. Tob. 5. Tobias inuenit iuuenem splendidum cinctum, & ignorans quod angelus Dei esset, salutauit eum, & 9. cap. vocauit Tobias angelum, quem hominem existimabat. Genes. 19. Venerunt duo angeli Sodomam, quibus Lot dicebat: Domini, declinate in domū pueri vestri, & lauate pedes vestros, &c. Quod etiam Dæmones corpora assumant, constat Genes. 3. apparuit in forma serpentis, secundum Cyrillum lib. 3. aduersus Iulian. & Matth. 4. Christo corporaliter apparuit. 2. Cor. 11. Angelus Sathanae transfiguratur*



gurat se in angelum lucis. Idem patet ex vitis sanctorum, vt Athanasius in vita S. anthonij ait. Nam & bestiarum & serpentum formas induentes, omnia, vbi vir sanctus agebat, protinus impleuere phantasia leonum, taurorum, luporum, aspidum, serpentum, scorpionum, nec non pardorum, atq; visorum, & hac singula secundum suam fredebant naturam. S. Martino apparebat in forma viri, purpura & diademate ornati, vt testatur Sulpitius in vita ipsius. S. Hilari in forma pueri, vt refert Hieronymus in vita eiusdem.

Magno Iacobo, visus est Dæmon in forma nudi Aethiopsis ignem ex oculis emittentis, vt auctor est Theodoretus in religiosa historia sanctorum Patrum, cap. 21. & ibidem ipsius viri Iacobi imaginem & formam induebat: vt vir Dei ibidem refert sequentibus verbis. Sed me rursus clanculum perpetua afficiebat molestia. Nam aquam, quæ mihi bis in hebdomada infernè afferebatur, ei qui afferebat, occurrens, & meam formam imitans accipiebat, & illum iubens recedere, fluentum effundebat. Idque cum non solum bis, sed etiam ter fecisset, me sitis perpessione validè oppugnauit. Cum ergò valdè angerer, rogavi eum, qui solebat ad me afferre, cur iam quindecim diebus ad me aquam non tulisset? Is dixit, se iam ter & quater attulisse & me accepisse. Et vbi, inquam ego, à te eam afferente accipi? Ille locum

cum



cum ostendit. Et si millies, inquam ego, me illuc accedentem videris, ne vas dederis, donec ad hunc locum veneris. Et paulo post ibidem eidem sancto apparuit in specie duarum mulierum de monte descendit. S. Benedicto in mulo medici obuiam factus est, cornu & tripedicam ferens. Quem cum sanctus pater requisisset, dicens: Quò vadis? Ille respondit: Ecce ad fratres vado, potionem eis dare. Itaq; perrexit venerabilis pater ad beati Ioannis oratorium ad orationem, qua completa, concitus redijt. Malignus verò spiritus vnum senioremonachum inuenit aquam haurientem: in quem statim ingressus est, eumq; in terram proiecit, & vehementissimè vexauit. Quem cum Benedictus ab oratione rediens tam crudeliter vexari conspiceret, ei solummodo alapam dedit, & malignum spiritum protinus excussit, ita vt ad eum redire vltius non auderet, vt testis est S. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 30. Dæmon S. Vincentio ordinis Predicatorum Valentia in specie senis venerabilis cum barba ad genua prolixa & nigerrima se repræsentabat, simulans se vnum esse ex veteribus Patribus Aegypti, & in alia nocte in figura vasti Aethiops, vt videre est in vita S. Vincentij lib. 1. cap. 8. & 9. apud Surium tom. 2. 5. April. S. V. Vilhelmo Duci ac Comiti Pictaunorum, ac Eremitæ, cum is nocte multis Dæmonum diuersis vocibus

in vi.



In vigilijs & orationibus molestia afficeretur,  
ex omnibus illis vnus cæteris clarior, & virtu-  
terobustior apparuit in specie proprij geni-  
toris, & ad eum cum vociferatione clamoris  
dicere cœpit:

*Cerne senescentem fili VVilhelme parētem  
Exi continuo patre rogante tuo.*

*Germine non humili genitus, me respice fili,  
Nec mea despicias vota, precesq; pijs.*

*Exi VVilhelme: tu namq; resumere per me,  
Terras & dotes, pradia, regna potes.*

*Iam sat seruisti, superest tibi gloria Christi:  
Præmia non poteris perdere, saluus eris.*

*Iam patrem sequere, iam iamq; tui miserere  
Ad tua regredere, viscera mota gere.*

*Engeneris soboles nostri stat, turbaq; fratris  
Cum quibus in theatro ludere sepe soles:*

*Fratres cum cuneis notorum respice tristes:  
Exi, ne distes, associandus eis.*

*Illis iungeris pompa, solioq; fruere:*

*Cinget te generis turba, beatus eris.*

*Armigerorum turba decorum glorificabit.*

*Seruorumq; chorum copia larga dabit.*

*Cernē dum mæstum te spectat turba nepotū,*

*His saltem præsta, quæ sumus, antidotum.*

*Fili mi quid habes animi leuitate cadendo?*

*Magnanimi non est, perimi se velle latendo.*

*Quæ*



*Quærerere vilia, spernere gaudia, tene remor-  
dent?* (dent.

*Ecce placentia sunt tibi tristia, prospera sor-  
Ferrū, cauma, famē, frigus fers atq; ligamē,  
Nec florens atas te mouet, aut pietas.  
Postpositis igitur furijs, mihi sanus obedi:  
Ne tardes ergo, concitus ipse redi.*

Miles CHRISTI protectus fortitudine  
DEI verba deceptoris paruipendebat, ac ni-  
hil ad hæc penitus respondit.

Hæc ex vita huius sancti, cap. 19. apud  
Surium tomo 1. ex Theobaldo Episcopo.  
S. Tryphon Dæmonem, qui filiam Gordia-  
ni Augusti inuaserat, expulit, & Gordiano,  
alijsq; præsentibus videndum ad ipsius Gor-  
diani petitionem exhibet: Tibi dico, ait S.  
Tryphon, in nomine IESU CHRISTI, ap-  
pare eis, qui adsunt, & eis ostende tuam  
turpitudinem & imbecillitatem. Simulat-  
que hoc dixisset, ecce tanquam canis aspectu  
deformis, niger colore, oculos habent tan-  
quam ignem emittentes, & caput humi defi-  
xum, coram omnibus apparuit. Sic Simeon  
Metaphrastes in vita S. Tryphonis martyr  
apud Surium tomo primo de probatis San-  
ctorum historijs. 1. Februarij. Pluribus hu-  
iusmodi exemplis abundant Ecclesiasticæ  
historiæ, & acta Sanctorum Patrum. Cen-  
for



for noster cum videret huiusmodi apparitiones & visiones sibi obstare, incidit in Scyllam, cupiens vitare Charybdim, aliumque errorem longè intolerabiliorem scripto etiam inseruit, nempe Dæmones in natura sua sine assumptione corporis posse videri ab homine in hoc statu. Qui error tam nostræ fidei, quàm rectæ rationi repugnat: Notum est enim omnibus Symbolum Nycenum: Credo in vnum DEVM, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium & inuisibilium: & aliud in capit. Firmiter. de summa Trinitate & fide Cathol. Creator omnium visibilium & inuisibilium: spiritualium & corporalium. Præterea potentia nostra videndi cum sit affixa organo corporeo, non potest ferri nisi in corpus: Vnde spiritus non cadit sub visum: Quare apparitiones spirituum in corporibus assumptis fiunt ad hoc, vt spiritualis creatura homini possit communicare in conuersatione prout diuinæ placuerit dispensationi. Hinc sanctitatis S. Tryphonis tributum fuit, quod ad eius imperium dæmon in corpore se videndum aliorum obtutibus exhibuerit, vt supra insinuat. Præudio nostro fortissimè obstare videtur vna auctoritas Epiphaniij contra hæresin 26. pag. 4. ante finem, dum ait: Quomodo potest Dæmon, qui spiritus est

immuis-



immundus & incorporeus, corpora assumere? Respondetur, prout notissimum est ibi ex antecedentibus & consequentibus, Epiphanius loqui de modo assumptionis corporum per operationem corporalem, eamq; vitalem, qualis est conceptio animalis per susceptionem corporalis seminis. Confutat enim in illo loco fabulam hæreticorum Gnosticorum, qui dicebant vnam ex dæmonibus genuisse liberos ex Helia. Et ita statim post relata verba, in hunc modum Epiphanius subiungit. Si verò etiam à corporibus assumit ac concipit, non amplius est spiritus, sed corpus. Quum autem corpus est, quomodo est inuisibile & spiritus & multa est stoliditatis ipsorum absurditas, &c.

Et si angeli boni humanam, eamq; virilem induant speciem, quando hominibus apparent: tamen maligni spiritus varias pro negotiorum, quæ in hominum perniciem moluntur, varietate formas assument: Nunc virilem nunc muliebrem, nunc quadrupedum, nunc reptilium: vt exemplis iam positis satis clarum est. Id tamen obseruatum à quibusdam, quod non appareat Dæmones vnquam effigiem ouium induisse, cum Christo domino placuerit se pastorem, & familiam suam oues nominare. Sic in Euangelio oues statuit à dextris, hædos autem à sinistris. Oues enim sunt animalia fructifera, mansucta, humilima & patientia



tientissima, quæ proprietates conueniunt o-  
uibus CHRISTI. E contra verò Dæmon ple-  
runq; apparet in forma hirci, vt relatione præ-  
sertim eorum, qui maleficam sectam sequun-  
tur, cognoscimus. Hircus enim est animal  
mento & cornibus terribile, truculentum ca-  
pite, & suo tempore satis fœtidum, quibus  
proprietas mores Dæmonum, & malefi-  
corum designantur. Hanc similitudinem o-  
uium & dissimilitudinem hædorum latius o-  
stendit Dominicus Sotus in 4. Sentent. d. 47.  
q. 2. art. 5. Sed nec in specie columbæ legitur  
malus spiritus apparuisse, quod diuinæ pro-  
uidentia congruit: cum in tali forma spiritus  
sanctus apparuerit. Columba enim est auis  
munda, candida & pulchra, quare in tali for-  
ma Spiritus sancti operationes designantur.  
Malus autem spiritus cum sit deformis & fe-  
rox, nigra delectatur forma. Sic S. Machar. in  
specie nigri Mauri, alteri in corui, alij in nigri  
canis figura obuiam factus est: multis sagis in  
specie nigri hirci apparet, præsertim quando  
defert eas ad congregationem. Tradunt quo-  
que Doctores, quod Dæmones nonnunquam  
se repræsentent in corporibus mortuorum,  
sed nõ bonorum, in quibus spiritus sanctus si-  
bi præparauit habitaculum. Quoniam DEVS,  
in cuius manibus corpora Sanctorum sunt, id  
Dæmonibus non permittit. Dubium hîc esse  
potest, vtrum Angelus Sathanæ, transfigurans  
F se in



se in speciem siue formam Christi, absq; peccato possit adorari? *Tractant Alexand. Halen. 3. par. q. 30. memb. 3. art. 1. S. Bonaventura in 3. sent. d. 9. q. 6. Gabriel super canonem missæ, Lect. 50. in litera R. Bartholomæus à Medina in 3. par. S. Thom. q. 25. art. 3. Iosephus Angles in Florib. Theologicarum quæstion. in 2. sent. par. 1. dist. 8. difficul. 14.* Dicendum: Qui existimat vel aduertit esse Dæmonem sub forma Christi, & adorat, committit crimen idololatriæ, quia sciens & prudens adorat Dæmonem, & ipsi tribuit cultum diuinum, quod est pessimum scelus idololatriæ. Si autem quis sit dubius, sitne verus Christus, vel Dæmon qui apparet, & adorat, mortaliter peccat, quia exponit se probabili peccandi periculo: quod qui amat, peribit, in illo, suspendendus ergo in tali casu actus, vel adoratio facienda sub conditione. Si tu es Dæmon, non te adoro: & à Deo cognitio precibus petenda, pro veritate. Sic S. Petrus cum videret Christum, ignorans eum esse, dicebat: *Matth. 14. Si tu es Christus, iube me ad te venire super aquas.* Si quis verò ita esset ignorans & simplex, vt inuincibiliter ignoraret esse Dæmonem, talem excusari adorando, iudicat Medina, & tantum materialiter committere idololatriam. Alij verò sentiunt ignorantiam non excusare, quia vt hoc peccatum caueremus, præmonuit ipse Christus *Matth. 24. Multi venient in nomine meo dicentes, quia ego sum, & seducent multos. & Paulus: Ipse Sath-*



*Sathanas transfiguratur se in Angelum lucis.* Deinde talis habet orationis remedium, & si petat à DEO, non deseretur, quia promisit, dicens: *Quicquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.* Quare in tali casu, qui adorat, & prius non orat, non adhibet debitam diligentiam ad evitandum ignorantiam requisitam. Deinde cum huiusmodi apparitiones sint multum periculosæ, non facillè sunt admittendæ, sed probandi spiritus, an ex Deo sint. Exempla ad confirmationem huius rei non desunt: In primis Beatissima Virgo cum ab angelo salutaretur turbata in sermone, priusquam consensum præberet, cogitabat qualis esset ista salutiatio. & 1. Reg. 3. Samuel, secundò, tertio & quarto vocem Domini vocantis audiuit, tunc tandem respondit: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.* Sic & S. Lucianus presbyter revelationem sibi factam per Gamalielem Pauli discipulum, non statim acceptavit nec credidit, sed dubius perstitit, donec præmissa oratione visio tertio sibi manifestaretur. Non ergò in his facillè credendum: nam locum habet illud: *Qui facillè credit, facillè decipitur, & levis est corde.* Habuerunt ergò sancti Patres semper suspectas huiusmodi visiones. S. Martinus, cum diabolus sub forma Christi ornamenti aureis præfulgidi appareret, respondit: Christum nunquam vsum aureis ornamentis, & se nolle eum adorare. Alius quidam Pater, cum se Dæmon



in forma Christi offerret, clausis oculis dixit: se nolle Christum videre in hac vita, sed in coelis. Alius sub simili specie apparenti, obiecit: *Vide ad quem mittaris: neq; enim u sum, qui Christum videre merear.* Gerson in tractatu de spiritibus discernendis admonet cum Petro dicendum: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Quando autem Deus per visiones vult aliquid reuelare, talia dat signa & documeta, quibus cognosci potest veram esse reuelationem: vt patet de reuelatione facta Beatissime Virgini, & visione Pastoribus in natiuitate Saluatoris, & alia, Mariæ Magdalene apud monumentum manifestata, &c. Itē in exemplo de Samuele allato, Cū autem in huiusmodi visionibus & apparitionibus multi sæpè decipiuntur, probandæ sunt secundum sacras literas, doctrinam sanctorum, & experientiam hominū discretorum. Quare ex hac parte sæpissimè fœminæ decipiuntur à diabolo: cū enim sint curiosæ & mollis complexionis, facilè recipiunt impressiones à spiritibus, & multum eis delectantur, suam sanctitatem hinc metientes, & sic turpiter sæpè in laqueos persecutoris incidunt. Statim vt insolita & ignota visio apparet, muniendum est cor signo sanctissimæ crucis, & mens erigenda in Deum, cum inuocatione salutaris nominis IESV, quod Dæmonibus terribile, fidelibus autem fortissimum scutum est contra aereas potestates. *Regulas discernendi huiusmodi visio-*

*Visiones pe-  
riculose: ideo  
que proban-  
dæ, & quid  
ijs occurren-  
tibus facien-  
dum.*



visiones, & spiritus qui legere voluerit, videat Gersonem  
in d. tractatu, & Bartholomeum Medinam loco citat.  
& eundem in l. 2. s. Thom. q. 22. artic. vlt. prope finem.

Quæret hîc quispiam, ex qua materia tam bre-  
ui tempore corpora assumunt, & quomodo  
ad nutum euanescent? Communis opinio  
Doctorum docet, quod corpora assumant aë-  
rea. s. Thom. 1. par. q. 51. art. 2. ad 3. s. Bonauen. in 2. d.  
8. artic. 2. q. 2. Nam licet aër in sua raritate ma-  
nens, nec coloré nec figuram habeat, conden-  
satus tamen & figurari & colorari potest, vt pa-  
tet in nubibus, & aliquando etiam figuræ & vi-  
siones pugnantium in aëre conspiciuntur.  
Aërea etiam corpora citò disparent, propter  
raritatem, maximè si virtus agentis & disper-  
gentis fortis sit, vt in Demonibus. Huiusmodi  
tamen corpora à Demonibus assumpta, nec  
habent veram formam, aut organizationem,  
vt physici loquuntur, completam, sed solùm  
effigiem, quæ potius artificialis, quàm natura-  
lis est. Ex hoc fundamento verum apparet,  
quod malefici alijq; fatentur, esse facile cog-  
noscere Diabolum è manibus vel pedibus.  
Item non esse difficile, discernere ex mem-  
bris & corporis constitutione, quando con-  
fortes criminis sint in persona, vel representa-  
tione, in cursu & tractatibus.

Atq; vt id quod certissimum est, latius de-  
clarem, sicut iuxta prouerbum, leonem ex  
vnguiculis iudicamus: ita Demonem quando

Materia cor-  
porum à De-  
monibus as-  
sumpta sunt.

Vnde Diabo-  
lus in assum-  
pto corpore  
cognoscatur.



in humana specie apparet, ex pedibus & inferiori parte discernere licet à vero homine. Alexander ab Alexand. libr. 4. genialium dierum, capit. 19. pulchram refert historiam ad hoc propositum. Sed ne cui, inquit, hæc vana, vel ficta sermonibus videantur, auctor est Thomas monachus, homo minime malus, cuius ego fidem probitatemque pluribus in rebus expertus didici, qui sermo mihi retulit, quod cum in monasterio & sacris ædibus, quæ in lucanis montibus sunt, cum pluribus iurgatus foret, & post immodica conuicia & rixas, animo perturbato inde se proriperet, cum per nemora iter solus intruderet: speciem hominis, vultu tetro, nigra barba, promissis tunicis, vultu aspectuque deformi & sæuo obuiam habuisse: quem cum appelleret, quid ille solus per devia errabundus incederet, dixit equum, quo vectabatur, amisisse, atque in proximos campos illum euasisse credere: Cumque per sinus inuios equum vnà questum pergerent, ad perfluentem, in cuius aluogurgites magni & formidabiles redundabát, deuenisse. Et cum monachus, ut aquam traiceret, calceos sibi eximere appararet, illum magnoperè coëgisse, & tandem peruicisse, ut super spatulas suas ascenderet, potiusque à se, qui corpore maior erat, vectaretur. Qui acquiescens, cum super illius spatulas, ut succollaretur monachus, ascenderet, illeque iam aquam  
ingre-



ingredi appareret, dum vada exquirat, illius pedes non humana, sed tetra & deformi specie conspexit. Quo animaduerso, horribili terrore percitus, Deum vt sibi præstò adesset, acclamauit. Mox Dæmonem & diram illam speciem, diuino audito verbo, stridore querulo, & vi maxima, quanta dici potest, ita è conspectu abiisse dicit, vt imminentem quercum ingenti impetu colliserit, ac perfractis ramis funditus euerterit. Hæc ex Alexandro. *Weisenbeins Anna* dixit suum Amasum, qui se *Fedderhans* nominabat, asininos pedes habuisse. Pari modo quædam N. detenta in custodia Monasterij S. Matthiæ, ex pago eidem proximo confessa est, quod non semper in propria persona vadant ad congregationem, sed si venire non possint, dent consensum, & tunc Amasius eas repræsentet. Ex hac autem differentia hoc cognoscendum. Cùm alium vel aliam repræsentat, in superiori parte similis est homini, quem ex consensu eiusdem repræsentat, in inferiori autem parte pedes habet bouinos, equinos, aut alterius bestię. Hæc malefica Anno Domini 1589. 14. Iulij incinerata est. Atque vt nemo putet hæc esse à veritate aliena, quæ pluribus confessionibus confirmantur, consideret Dæmonem non sine caussa nominari à Propheta Esai. 34. cap. Onocentaurum, lamiam, & simili modo. Vbi Glossa, Beda, Dionys. Carthus



thuf. & alij ad propositum exponunt. Quod Onocentaurus sit animal monstruosum, superius habens effigiem hominis, inferius autem similitudinem asini. Et similiter lamia animal monstruosum, habens in parte superiori speciem mulieris, in parte autem inferiori pedes equinos. Atq; etiam ita callidus mille artifex est, quod formam inferiorem cautiùs abscondat, nisi quis bene aduertat, aut eiusdem artis sit peritus. Aliquando satis longo tempore potest conuersari, ita quod verus homo putetur. Lepidam ad hoc propositum historiam refert Ludouicus Cælius Rhodiginus lectionum antiquarum lib. 16. cap. 5. ratione illius Adagij. Serpentem foues, & te serpens. Quod Prouerbiù etiam nostris maleficis & sagis accommodari posset. Fuit, inquit, Menippus Lycius, annos natus quinq; & viginti, ingenio haud inscito, corpore item multa exercitatione valido, ita vt formosi athletæ, liberalisq; speciem præ se ferret. Hunc peregrinæ mulierculæ pleriq; amoribus irretitum putabant. Ea verò, vt tum videbatur, speciosa quidem erat, & permollicula, nec nõ diuitijs vbertim fulta. Cæterùm ea omnia ostentationem modò exhibebant, veri suberat nihil. In eius verò familiaritatem ad hunc modum insinuasse ferebatur. Pergebat quandoque Menippus Corintho Cenchreas solus. Ecce phantasma quoddam illi occurrit, quod  
scia



se in mulieris speciem conformauerat. Atq; ex manu apprehendens Menippum, iam pridem inquit, se illius amore teneri implicitam. Esse verò se genere Phœnissam, & in suburbano iuxta Corinthum habitare, idq; etiam digito monstrans, vt illuc veniret, hortari cœpit. Quod si, inquit, feceris, intentam muscis inuenies me, & vinum bibes, quale non sæpè alias, nec te riualis vlla vellicabit suspicio: Pulchra siquidem pulchro contenta viuam, & moriar. His blanditijs adolescens delinitus, etiam si Philosophiæ haud expers, amoribus tamen obniti, obluçtariq; non valens, vesperi ad mulierem pergit, ac frequenter deinceps, perinde ac ad suas delicias: nec dum enim, cuiusmodi phantasma esset, callebat. Id cum esset intuitus vir quidam, vt ipse interpretor, Magus, aut Philosophus, vt tum creditum est, & summę grauitatis ac prudentiæ, primò statuarij instar Menippum inspectans, hominem expendebat, contemplabaturq;. Vbi verò rimatus abundè est visus: O formose, inquit, & à formosis expetite mulieribus. *Ὅφιν δάλαρας, καὶ σὲ ὄφιν.* Serpentes, & iste. Cùm in eis mirandum animaduerneret Menippum: hoc proinde inquit, dixi, quoniã mulier est tibi, quæ vxor non est. Sed rogo te, ecquid te ab illa amari putas? Per Iouem, inquit Menippus, & quidem eximie. An igitur, inquit is, eam in matrimonium ascisces? Equidem, re-



spondit. Quid enim iucundius, quàm amantem ducere? Quãdo inquit ille, futuras opinaris nuptias? Citò, ait, vel fortasse cras. Id cùm vir ille inaudisset, obseruans conuiuij tempus cùm iam vocati præstò forent, vbi illuc & ipse perrexit. Vbi nam, inquit, mulier est, cuius caussa conuiuium celebraturi conuenistis? Tunc Menippus, propè adest, inquit. Tunc is, argentum hoc & aurum, cæteraq; domus huius ornamenta, tuãne an mulieris sunt? Mulieris, inquit, ac semilaceram & pilarem omninò vestem ostendens. Tales mei, inquit, cultus sunt. At ille ad eos, qui aderant, conuersus Tantalum, inquit, hortos videtis, qui, sicuti apud Homero proditum est, speciem quidem præferunt aliquam, cùm tamè nihil sint. Eiusmodi verò ornatum hūc omnem conspiciatis licet. Neque enim materia, quæ videtis, vlla est, sed simulachrum modò est, ac imago. Quod vt verum sciatis, Bella hæc sponsa vna est ex Empusis, quas lamias & Mormalycias pleriq; existimant. Hæc dictus auctor. Fuit enim bella sponsa Dæmon sub forma humana, quod magus alijs oculatior prospexit, & sic benè lamia appellata, iuxta Esai. cap. 34. citatum.

*De locutione  
Dæmonum  
cum homini-  
bus maleficis*

Dicet iterum aliquis: Quomodo ergo Dæmones loquuntur & conuersantur cum hominibus, si non sunt vera corpora? Respondetur, si propriè loquamur, non loquuntur, quia vera locutio est operatio corporis actu vitam habentis.



habentis, & animati anima rationali. Tale autem corpus non est, quod à spiritibus assumitur. Formant autem improprie locutionem, quatenus producant sonum in aere humanis vocibus similem, non secus atq; si quis summo artificio in tuba sonum instar vocis humanæ redderet.

Et in hoc sensu sæpè Dæmones loquuntur etiam in rebus sensu & voce carètib; ut exemplis etiam ex Ethnicorum scriptis deductis S. Cyrillus li. 3. contra Iulian. ostendit: Porphyrius vitam describens Pythagoræ, narrat, cum Pythagoras multis comitatus flumè Causum transiret, audientibus cunctis, flumen ei locutum esse, & salutantium more dixisse: Salve Pythagora. Philostratus qui Apollonij nomen, latè scripta eius vita & factis illustrare voluit, lib. 6. cap. 5. narrat, quod cum Apollonius venisset ad Gymnosophistas, principis eorum Thespesionis iussu, arborem vlmum, propè quam confederant, humana voce salutasse Apollonium: & hanc quidem vocem articulatam, tenuem tamè ac muliebri similem. Traditum præterea est, Dodonæam quercum, per quam olim reddebantur oracula, humanas voces edere solitam. Quin etiam Ifigonus Cithiensis in Rhodo insula dicit, Iouis taurum humani sermonis expertem non fuisse. Dæmonò igitur per equum (intelligit enim equum, ut ex præcedentibus satis constat, quem Homerus

merus



merus prodit indita sibi loquendi facultate, Achilli prædixisse mortem) taurum, flumen, & arbores, humanas voces fingere potuit, cur incredibile Iuliano visum est, potuisse eum per serpentem cum Eua loqui? Sic Cyrill.

Quando in antecedentibus dicitur, non esse vera corpora, in quibus spiritus apparent, id sano modo intelligendum est, ne in errorum incidamus, qui dixerunt, angelos nunquam assumere corpora, vt refert S. Thomas in 1. par. q. 51. art. 2. sed omnia quæ in scripturis diuinis leguntur de apparitionibus, in visione imaginaria contigisse, vel in prestigijs. Sed hoc repugnat intentioni Scripturæ. Illud enim quod imaginaria visione videtur, est in sola imaginatione videntis. Vnde non videtur indifferenter ab omnibus, sicut Angeli apparentes Abrahamæ, visi sunt ab eo, & tota familia, & à Loth, & ciuibus Sodomorum. Similiter Angelus, qui apparuit Tobia, ab omnibus videbatur. Et malus spiritus primis parentibus apparuit in vera forma serpentis, & non in imaginatione, aut prestigijs, vt Doctores attestantur. Et CHRISTO Domino in Euangelio in forma humana reali, vt euidenter colligitur ex textu & Doctoribus ibidem. Quando ergo dubium incidit, an sint vera corpora quæ à spiritibus assumuntur, vt in eis appareant, id sub distinctione intelligendum est. Non sunt vera corpora quæ ad veritatem corporis, quod

Matth. 4.



quod denotatur, vt humani, vel animalis: sed sunt vera & realia quantum ad materiam, ex qua formantur, veram enim & solidam habent corporeitatem. Et licet non sint talia corpora in prædicamento substantiæ, quatenus sic efformata, & quasi artificialia, sunt tamen verè aërea. Si autè vera essent corpora humana, aut bestialia: vera esset caro, vera ossa membris & nervis distincta & coniuncta, quæ nec ita statim fierent, nec subito euanescerent, quemadmodum nostra corpora post mortem permanent. Corpora autem spirituum ad eorum voluntatem in præiacentem, vt DD. loquuntur, resoluuntur materiam. Si quis autem obijciat quod legatur in narrationibus patrū, Dæmonem discessisse relicto intolerabili fœtore: id quod etiam refertur nonnunquam factum, quando exorcizando eijcitur ab homine obsesso: fœtoris autè emissio verum corpus significare videtur. Respondetur ad hoc, Dæmonem huiusmodi fœtorem in suo discessu producere in aere rebus oportunis, & tali effectui necessarijs. Quod si quis iterum obijciat: si verum est corpus à Dæmone assumptum, quomodo non semper ab omnibus videtur? Aliquando in loco torture Dæmō videtur à malefico, aut saga, ita vt ei signum det, ne confiteatur: Aut etiam in itinere concomitatur, & alij assistentes non vident. Respondetur, huiusmodi apparitiones dupliciter fieri possunt: aut

aut



aut solum in imaginatione & visione, vt in Prophetis constat, quibus solis visio fiebat. Daniel. 10. Vidi aut ego solus visione, aut in corpore assumpto. Quod si spiritus in corpore assumpto appareat, est in eius potestate, vt ab vno, vel pluribus longè vel propè videatur. Quia eadem potestatem, quam animæ beatorum super corpora propria glorificata habebunt, habet & angeli mali in corpora ab eis assumpta. Anima autem beata talem potestatem habet in corpus suum, vt appareat vni vel pluribus, & non ab alijs videatur, vt patet ex èplo Christi, Acto. 9. quãdo Saulo apparebat in via, quem Saulus videbat. Viri autem, qui comitabantur, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Sic respondet Ioseph. Angles in florib. Theolog. qq. in 2. sent. part. 1. q. vnica de Demonib. Quomodo angelus vni appareat & non alteri: audiatur ab vno, non ab alio licet astante. Respondet Albert. in lib. de quatuor coæuis, & super sententiarũ lib. Quod vnus percipit voces angeli apparentis, non alius, ideo est, quia locutio illa extat mirabilis. Qemadmodum enim nõ profertur per materialia organa secundum naturam: ita nec circulariter immutat medium, sicut vox naturalis. Huius etiam causa est, quia locutio angeli fit conuersione & ordine ad eũ, cui loquitur, idcirco non sonat, nisi apud illũ. Idem de apparitionibus est dicendũ. Richard.

in 2.



in 2. d. 8. magis Philosophicam reddit rationē.  
 Diabolus potest facere, vt res quæ præsens est,  
 lateat visum, operādo extra corpus nostrum.  
 Quia vt asserit Damascen. lib. 2. visus videt se-  
 cundum lineas rectas, quæ à visibili proce-  
 dentes, tendunt in conum, atque constituunt  
 angulum in loco iudicij virtutis visuæ. Pro-  
 pter quod idem visibile non videtur per eas-  
 dem lineas à duobus hominibus iuxta se posi-  
 tis, nec à duobus oculis eiusdē hominis. Dia-  
 bolus autem potest aliquam in medio facere  
 dispositionem, quæ lateat visum, impediē-  
 temq; transitum linearum à visibilibus diffu-  
 sarum. Cumq; talem facit dispositionem op-  
 positam lineis venientibus ad oculum alium,  
 videbit idem homo oculo vno, quod videre  
 non poterit oculo alio. Simili modo poterit  
 facere, quod id, quod videtur ab homine vno  
 non videatur ab alio homine astante, & item  
 quod duorum visibilium iuxta se positorum  
 homo videat vnum, nō aliud. Si quis obijciat,  
 quod secū dum Philosophum, sensus proprio-  
 rum semper est, & quod potentia circa pro-  
 prium obiectum non erret, & quod sensibile  
 proprium est per se notum, ergo visus non de-  
 cipitur circa suum obiectum. Respondetur:  
 hoc verum est per se, nisi fiat aliqua corruptio  
 circa organum: aut ponatur impedimentū in  
 medio, aut ex parte obiecti, vt cōtingit in præ-  
 stigijs, Dæmonum illusionibus & apparitio-  
 nibus.

NUNC